

1910. JUNIUS 15.

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

XLIX. ÉVF.

KÖZLÖNYE

12. FÜZET.

KIADJA: AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

Szerkeszti:

BUND KÁROLY

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. ☉ Előfizetési díj egy évre 16 korona.

Az Orsz. Erd. Egyes. oly alapító tagjai, kik legalább 300 kor. alapítványt tettek, valamint a rendes tagok is 16 kor. évi tagsági díj fejében, ingyen kapják. Azok az alapító tagok, kik 300 koronánál kevesebbet alapítottak, 6 kor. kedvezményes árért járathatják.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, Lipótváros, Alkotmány-utca 6. sz. II. em.

☞ A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közöltetnek. ☞

(Telefon: 37—22.)

A történelmi jelentőségű fák mellett terjeszszük ki gondjainkat nemzeti nagyságunk más emlékeire is!

Irta: Téglás Gábor.

Annak a lélekemelő kezdeményezésnek, mely a *történelmi jelentőségű fák* kimélését és megjelölését tűzte az erdészet egyik teendőjéül, szinte elmaradhatatlan folyományát, a *történelmi emlékü sziklaszálakkal, hegytetőkkel* s más ilyenmü territoriumokkal együtt a mult időkről még többet mondó, a régi dicsőséget még szembetűnőbben képviselő *várromok gondozása* képezi. S mert az ilyenmü emlékeink javarésze is erdők mélyén öröklődött át korunkra, kikre appellálhatnánk ebbeli kíváncsaink realizálásánál elsősorban, ha nem az *erdők hivatott ápolóira*: az erdészeti testület *derék tagjaira*! Ám mindennél szózatossabbak a bemohosult váromladékok, melyek mondai világunk javarészének is tárgyául szolgálván, nemcsak a nép fantáziáját termékenyítik meg; de műköltészetünknek is a nemzeti érzést legközvetlenebbül megihlető virághajtásait szolgáltatják. *Kisfaludy* Sándornak mind e mai napig lelkesítő s a *Balatonvidék* kultuszának terjesztésében páratlan hatásu *regéi* nélkül ki is emlegetné

Tátika, Csobáncz, Szigliget, Badacsony, Tihanynak napjainkban már alig felismerhető omladékait? Hát a gömöri vármondák nélkül Tompa Mihály virágregéinek gyönyöreit élvezhetnők-e? s a Vág völgyet nem festői omladécai révén ismeri-e már a népiskolák nemzedéke?

Ámde bármennyire hangoztatjuk is a mult idők fontosságát s bár hányszor hivalkodjunk is az idegeneknek is feltűnő erős *históriai érzékünkkel*, azért a közigazgatás, sőt maga a társadalom sem valami kiméletesen bánik el ezekkel a maradványokkal, melyek pedig nem egyszer egyedüli biztos s az elnémult kutatókat is pótolgató hirmondói éppen vegyesajku vidékeinken annak a régmultnak, melyet a nemzeti királyság fénye ragyogott egykor be. S mégis, mihelyt egy utszakadék kitöltéséről, egy beroppant hid tatarozásáról, s más sürgős közmunkáról van szó, nem igen riadnak vissza éppen erélyesebb és gyorsabb tempójú szolgabiráink a kezük ügyébe kerülő *vármaradványok* s egyéb ilyen profán czéloktól óvni való maradványok lehordatásától. Hát a lelkes kirándulók, „a hivatásos turisták“ első teendőjét nem az idők viharaival daczolgató falrészletek döntögetése képezi-e? s még a művészibb jellegű dombormű, vagy felirat sem igen maradhat érintetlenül, hogy ne mondjam piszkálatlanul, s mialatt az elmaradhatatlan diszlakomákon tüzes beszédekkel emlegetjük a „hagyományok szentségét“, azalatt, a kívülszorult fiatalság szépen egymáshoz kongatva próbálgatja annak a néhány téglatörődéknek vagy sculpturának a keménységét, melyekből pedig a szakértő nem egyszer az építés korának és stíljének eldöntésére képesülne. A társadalom, mely az utszéli faültetvény formásabb példányait is ostornyélnék, sétabotnak értékesítgeti, még nem mindenütt szolgált reá arra a bizodalomra, hogy hajdankorunk ingatlan ereklýéinek s nemzeti fénykorunk emlékeinek kiméletét az ország minden részében *egyedül csak* tőle várassuk. Mindenképen az erdők gondozásával bajoskodó tisztviselőkre hárul ez a szép, s azok munkájuk és áldozatkészségük nélkül megvalósíthatatlan fontos teendő, mert az erdészeti szolgálati körébe esnek éppen azok a vármaradványok, melyeknek fentartása nemcsak történelmi szempontból, hanem kulturális és állami érdekből is ugyszólván *nemzeti feladatot* képez. Hisz épen erdős vidékeinken

nem ezek a tisztos romok *dokumentálják-e* leghitelesebben az ezredéves Magyarország régi fényét, sőt egykori létezését?

Ott vannak mindjárt az eltűnt vármegyék, a *királyi kastellánusok*, a hatalmas olygarchák sasfészkei, a középkori monostorok, apátságok hosszú sorozatával, melyek a török dúlások és szerencsétlen kormányrendszerek vandálistusa következtében megszakadt történelmi tradíciók élő krónikáiként kiszámíthatatlan erkölcsi és politikai jelentőséggel bírnak éppen vegyesajku, vagy idegenre változott vidékeinken, mert az analfabéták s az agitátorok *maszlagától elkábitottak* előtt is *érthető és meggyőző dokumentumai* a magyar állami élet százados múltjának és erejének.

Szabad-e, lehet-e közömbösen elhaladnunk a múlt idők eme lelkesítő hirmondói mellett? s nézhetjük-e, akiket azok közelébe állított sorsunk vagy hivatásunk, külön felhívás s kötelező rendelkezés nélkül is összedugott kézzel, míg történelmi nagyságunk eme megbecsülhetetlen hírnökeit a kincskeresők oktalan turkálásai s a látogatók még oktalanabb rombolásaival eltűntessék a föld színéről? Minden ilyszerű romdarab annyira *beszédes emléke* a multnak, hogy azt még oly ékesszavu *írással, könyvvel*, sőt pompázó *muzeumokkal* sem pótolhatjuk többé. És jóllehet egy sereg uri ember a műemlékek gondozására szinte privilegizálva lett, vajjon a legnagyobb készség és hajlam dacára is az országos központokon szakjuknak élő tudósaink rendelkezhetnek-e minden esetben azzal az *argusi mindentlátással*, helyi tájékozottsággal s mindenekfelett az erdők legrejtettebb zugaiba is elható amaz éjjel-nappal tevékeny organizmussal, aminőt az erdészet egy-magában képvisel? A helyszínén lakozók mindent halló és tudó ébersége nélkül pedig éppen legkényesebb vidékeinken papirosan rekedhet ezen erdei és hegyi *romok* legtöbbszörénél ez a szépen kiczirkalmazott országos szervezet. Hisz a bürokratikus formaságok *motollája itt is* oly sok forgásra kényszerül, hogy például *egy árpádkori templomunk felvétele s legalább rajzi megörökítése tárgyban jó ³/₄ esztendővel* a lebontás előtt az illető egyházi előjáróság által a maga módja szerint benyújtott és időközben megsürgetett beadvány dacára *éppen azon* a napon szállhatott ki *a bizottság küldöttje*, amikor a vasuti állomásról továbbvezető urasági kastélyban látogatóban volt gondnok azzal fogadhatta:

hogy a szerződés erejére hivatkozó építész éppen huszonnégy órával előbb szerencsésen befejezhette a pár izben amugy is szerződésellenesen kierőszakolt haladék után az érdekes alföldi műemlék lebontását. Így aztán a kiküldött kénytelen vala visszatérni anélkül, hogy bár egy perczre alkalma lett volna küldetése tárgyát megpillantani.

Sőt a műemlékké nyilváníttatásnál is, a hivatalos kiadványból láthatólag, *a községi előljáróság jelentése*, sőt nem egyszer a műépítészeti stylusok felől tájékoztatlan gör. kel. és *gör. kath. lelkeszi nyilatkozat* szolgált alapul, ami bizony komolyan figyelembe jöhető szakértői votumot alig képezhet, főleg *azokon a területeken, ahol a legtekintélyesebb építészeti alkotást is a falusi ácsok bárdja alól kikerülő fatemplomocskák képezhetik.*

A Műemlékek Bizottságánál a legjobb akarat mellett sem igen ismerhető vidéki sajátságok és véleményezési furcsaságok sok évi közvetlen szemlélete indít arra: hogy az erdészetnek bizony máris roskadozó szekerét még azzal a hazafiui kéréssel is megterheljem: hogy a történelmi fák mellett terjeszszék ki szolgálatkörükben figyelmüket, különösen pedig *védőszárnyaikat*, főleg ott, ahol az *állami befolyás s a történelmi hivatás képviselője is jóformán személyükben összpontosul*, ezekre a rohamosan pusztuló romokra is! Hiszen kinek is lehet ezekre több megfigyelő alkalma? s ugy ki ellenőrizhetné a tett intézkedések fogamatát abban a körben nagyobb hatályossággal, mint az erdők rejtekeiben otthonos erdészet?

Valóban nem elég ezeket a tisztas maradványokat csak emlegetni, hanem akkor felelnek azok meg igazán kulturális hivatásuknak, ha a föld népének bucsujáró helyévé birjuk azokat avatni. Azért a dr. Lász. Samu tanár által a „Pesti Hirlap“ egyik f. évi februári számában indítványozott s országos sőt törvényhozási intézkedéseket érdemlő *nemzeti parkok* szintén ezekkel az emlékszerű romokkal volnának kapcsolatba hozhatók.

Igy kapcsolhatnók össze különösen nemzetiségi és vegyesajku vidékeken az erdészeti kultúrával nemzeti érdekeink, történelmi multunk üdvös szolgálatát. Így mindjárt *Karassóvára*, az Al-dunánál *László vára* Coronini felett, hol az Árpádok naszádosai örködték egykoron hazánk biztonsága felett s az átelles *Galam-*

bocczal (Golubač), hol *Rozgonyiné* harczolt a törökkel. Lennebb *Drenkova* romladozó falai köszöntik a vándort s a mai Mehádía felett, Herkulesfürdő tőszomszédságában, *Mihald* királyi vár daczol az enyészettel. Benn az Almás kerületben a dalboseczi kerület *beserica ungurescajával*, aminő Resiczánál s az Árpádok sok ezüstjét szolgáltató *Székás bányájával* a mai Dognácska felett szintén ismétlődik. Odább a Karánsebessel szomszédos és tévesen Ovidiusnak tulajdonított török időbeli *örtorony* a *Nagy-zorlencz* körül kereshető Komjátszeggel és a Nadrag patak kifolyásánál látható *Zsidóvárral*, mind olyan vidéken tüntetik a magyarság egykori hatalmát, ahol a jelen nemzedék alig is hiheti azt el. Lehet-e szebb kulturális hivatás ezeknek s az ezekhez hasonló maradványoknak gondozásánál arra az erdőgondnokra, aki tán maga is ilyenekből merithet lehangoló környezetében újabb hitet és bizodalmat a magyarság jövőjére nézve? Ott van Lippa felett a Marosvölgy kulcsául szolgált *Solymos* vára, melynek tulsó *párját* a *lippai* hegyen már alig is találhatjuk meg, éppugy mint a valamivel fennebb *Kelmák* s *Eperjes* váráról sem sokat tud a jelenkor. Hogy ezekre s főleg *Szilágyi* Mihály által büszkén emlegetett, de nagyon is siralmas állapotban leledző *világosi* várakára, *Pálülése* monostorával, az *egresi* (Agris), tauczi stb. romokkal a környék intelligenciája s főleg a nemzeti eszmék kultuszával elhiresült *Arad* nagyigényű polgárságának figyelme szintén kiterjedhetne, arról felesleges is szót vesztegetni. De ha nem tették idáig, felesleges szószaporítás helyett ragadja meg a kezdeményezést, miként azt az orsovai és lugosi erdőhivataloktól is kérjük, a *lippai* erdőhivatal, s éleszsze fel lelkes tisztikarával a Maros mentén éppen a kincstári erdőkben rejtőző és dr. Karácsonyi János akadémikus társam által a Temesvári Történelmi Társulat Értesítőjében gondosan leírt monostoraink s a *Csálában* Arad alatt rejtőző várróm, valamint a Magyarpécska mellett ismeretes *Gedővár* kultuszát is, mert örök hátlára kötelezik vele magát a nemzetet.

S hazánk déli határszélén a Szászsebesen állomásozó erdőhivatalnak is figyelmebe tudnánk ajánlani pár olyan maradványt, mely a magyar királyok bizalmasainak egykoru othonaként jobb sorsot érdemelne és nem nagy dicsőségünkre, kisiklott az állam kezeiből. A szászsebesiek jól teszik, hogy a tatárjárás viharai után

IV. Béla segítségével emelt tisztos várfalaikat nem áldozzák fel oly pazar gondatlansággal a modern haladásnak, miként azt még Nagyszeben és Kolozsvár, sőt részben Brassó is elkövette. Ám Szászsebes templomának külső pilléreiről *árpádházi királyaink* szobrai is hirdetik az ilyenekből olvasni tudóknak, hogy itt hajdan más élet volt s a piactéren büszkén mutogatják a házat, hol Zápolya János királyi udvarát tartá és életét befejezte.

De a Sebes viz völgyén Sugag felé haladólag a Szászcsor és Láz közt alátekintő várromról tán az erdészet tagjai is alig hiszik, hogy a Hunyadi Mátyás királylyal vérségi atyafiságban állott dengelegi Pongrácz kastélyául szolgált, s innen indult ki Erdély színejava nem egyszer a vingárdi Gerébek, a bervei Henningek tagjaival Vurvu Iuj Petriig, Suriánig terjesztett vadászatokra; vagy itt hányták-vetették meg az ország dolgait, mignem a kenyérmezei csata idején (1479 október 13.) a környék virágzó szász helységeivel Pián, Felső- és Alsókenyér, Szászváros vidékeivel s a Péterfalvánál pusztuló templommal ez is a törökök prédájává nem vált. Milyen szép és lélekemelő hivatás volna, s mily csekély áldozatba kerülne ezt a még mindig tekintélyes romot felkarolva, a mult idők hagyományainak nimbuszával megszentelt park keretében a nemzeti kegyelet templomává avatni. S a hivatal körében *Sebeshelynél, Kápolna, Kudzsir, Kosztesd* felett, hogy többről ne szóljunk, még több ilyen gondozni való is akad a lelkes és hivatását méltóan betölteni akaró tisztikarnak és vezetőjének. S mert igazán több jóakaratra, mint anyagi áldozatra kerülve ezeknek a romoknak a kincstár részére *kopár, beerdősítendő* területekként való megvétele, talán saját hatáskörükben felsőbb utasítás nélkül is módját találhatnák ezen hazafias kíváncsalmak megvalósíthatásának.

Déva város büszkén mutathatja az ilyen nemzeti parkok példaként oda a maga 42 holdnyi vármaradványait. Ezt t. i. a Történelmi Társulat örök bérletül magához váltván, *Hajduczky* József tanártársam áldozatkészségéből s éppen pár erdész barátunk, mint néhai *Terbocs* Bertalan erdőtanácsos közreműködésével gyönyörű ültetvényekkel diszlik most s hét kilométernyi sétauthálózatával megérdemelné, miszerint a kormány képekben sokszorosítatva mintául küldje el mindenhova, ahol még kopáran pusztulni hagyjuk nemzeti dicsőségeink eme ereklýeit.

Jól tudjuk, hogy az anyagi lehetetlenség zátonyán sorvad el a legtöbb hazafiúi kezdeményezés; de éppen azért folyamodunk az erdészethez, mert sehol több mód és alkalom nincs az elkerülhetetlen *romvásárlások* jutányos foganatosítására, mint a nép megélhetésének is legfőbb forrásául szolgáló erdészethél. Kincstári hosszadalmas becsülgetésekkel, kisajátításokkal célzott természetesen nem érhetnénk s a hivatása magaslatán álló hivatali főnökök bizonyára nem is szorult a mi tanácsadásunkra az idefordítható eszközök és módok megtalálásában. Egyébként, ha az állam költségén nem sikerülne, társadalmi úton is biztosíthatnák a kitűzött fontos célzt. *Sőt elsősorban* alig is *gondolhatunk más megoldási* expediensre, mert hisz az állam olcsón nem igen vásárolhat s a közönség vérében van, hogy még az ilyen tisztán kulturális vállalkozásnál is minél nagyobb hasznot szeret, ugyszólván a pusztá kövekből is, kisajtolni. Egy kis utánjárással, társadalmi kedveskedéssel azonban többet el lehet a helyszínen érni s az anyagi eszközök is hamarabb összegyűlnek, mint a hivatalos rideg levelezés útján. S ahol a hivatal vezetőjét tulságosan lenyügözik teendői, ott van a lelkes *fiatalság*, mely annyi szép célra szokott amugy is tánczolni s mely egy-egy ősi maradvány megmentésénél hálásabb s hozzá *méltóbb vigálmí titulust* alig is álmodhatna magának. Lehet-e lelkesítőbb, eszményibb majálisokon felolvasási czímet csak gondolni is azoknak a romoknak megmentéseül, melyek a *magyar államiság*, a *magyar faj* ezredéves supremacziájának valódi *argumentumai*.

A miniszteriumtól ezen a téren alig kérünk egyebet egy lelkes és *lelkesítő* köriratnál, melyet a kevésbbé leleményes s ilyen vállalkozásokban nehézkesebb hivatalvezetőkre való tekintettel azzal kellene és lehetne megtoldani: hogy miután amugyis *ültetési* célokkal volna egybekapcsolandó, a hivatalok körében gondozást igénylő s más módon megbízhatólag meg nem védhető *emlékek megszerzése* és fentartása, legtöbbször a *kopár területek* és *véderdők* közt is jogosan helyet foglalhat, az e célra szóló költségvetési rovatokban „*megtakarítás*“, esetleg évek sorára oszló mérsékelt tételként is beiktatandók és elszámolhatók legyenek az ilyenek *megszerzéséből* és *befásításából* felmerülhető kiadások. S ahol igaz hazafiúi tűz hevíti az illetők szívét, ott bizonyára tulzásoktól, vagy tulkapásoktól menten. A földmivelésügyi minisz-

teriumnak a *kitüntetések és jutalmazások* után volna elég módja arra nézve, hogy közegeiben az itt megpendített tevékenységre való kedvet és leleményeséget felkeltve ébren tarthassa.*)

Csak az Isten szent szerelméért ki ne süssék valahogy az illetékesség kérdését, mert ha azon kezdik törni a fejüket: vajjon belevág-e az erdészeti hivatásába a területeiken, vagy azok közelében mutatkozó gondozatlan emlékek felkarolása, akkor valóban keresztet is vethetünk az egész tervre. Avagy kit kötelezhet első-sorban a nemzeti mult fénykorából átöröklött hagyományok fentartása, megvédése, ha nem éppen a tulajdonost? S a hol ez a históriai kegyuraság éppen magára a *kincstár*ra s annak közegeire hárul, ott valóban példát is *illenék statuálni annak lelkiismeretes teljesítésére*. Tehát erkölcsi szempontból sem odázható el ez a teendő, sőt nyomatékosan előtérbe nyomuló tartozásként nehezedik az a *kincstár*ra, szintugy mint a *kincstári kezelésben* álló *erdőterületek* gondozóira.**)

Ahol történelmi irányu társulatok is létesültek, ott tán azokra hárihatnók át az itt pengetett teendőket. Csakhogy szomorú példák tanúsága szerint az állami felügyelet hiányában a tetemes áldozatok daczára a vidéki történelmi, régészeti társulatok virágzása annyira összefügg az időnként vezető tagok személyiségével, hogy azok elköltözése vagy elhalálózása nem egyszer a korábbi virágzás elhanyatlását vonja kikerülhetetlenül maga után. Egyik nagynevű történelmi társulatunk, melynek működését szokták buzdító példaként jó ideig emlegetni, ma már olyan árvaságra jutott,

*) A külső hivatalok rendkívül korlátolt hatásköre mellett a földmivelésügyi kormánynak mindenesetre nagyobb befolyása volna a felvetett kérdésben, mint azt szerző véli. Szerk.

**) Jelenleg a kincstár tudtunkkal csak igen korlátolt mértékben gondoskodik az erdeiben lévő várromok fentartásáról. Az Ungvár melletti neviczkei romról hallottuk, hogy gondozásban részesül, de más elsőrendű történelmi emlékei az országnak pusztulnak, mint például a visegrádi vár, a főváros közelében és egyik világforgalmi vonalunk mentén, mely daczára nagy multjának, ma már idestova életveszélyessé váló omladék.

Sokkal lelkesítőbb példát nyújt némely magánuradalom, így főként az árvai közbirtokosság, amelynek erdészete Árva várát fokozatosan teljesen restaurálja. Ilyen Pálffy József gróf uradalma, amely Szomolány várát állítja helyre stb.

Szerk.

hogy muzeumának különben értékes leleteihez már alig is konyit valaki s a látogató nagy csalódással szokott onnan távozni. A főváros közvetlen közelében pinczeszerű zugban pusztul el néhány lelkes tag gyűjtésének eredménye s egyik nagy alföldi városunknak a muzeumok és könyvtárak felügyelőségének jelentéseiben ugyancsak emlegetett muzeumát egy sötét oduban alig közelíthetjük meg, használni pedig abszolúte nem bírjuk, mert jelzőcédulái szétszakadtak, s lángbuzgalmu alapvetője megvakulván, nincs aki utbaigazításával kisegithessen. Az sem utolsó példája a bürokratikus alkotások mikéntjének, ahol anyag szerint csoportosíttatják a tárgyakat, s a lajstromozás „vorschriftmässig“ megtörténik, csakhogy *koppantó* és *bronzvéső* egymás szomszédságában fogadják az érkezőt, lévén mindketten sok másokkal, pl. *lándzsa*, *nyíl*, *karperecz* stb. szintén *réz*-, illetőleg *bronz*-neműek.

A történelmi kegyelet tárgyaiul ajánlott végvidéki romoknak e változó jellegű társulatokkal el nem érhető állandó, helyi gondozása teremtheti meg tehát azokat a hagyományokat, melyeknek mithicizmusa elbűvölőleg szokott az utókor lelkére hatni, s melyekre ezeken a pontokon állami szempontból nélkülözhetetlen szükségünk van. A kincstári tulajdon esik tán legkevesebb változás alá s mert a központ ellenőrző közegei is sűrű érintkezésük közben szintén módját találhatják annak, hogy a külső közegeknél netán lankadozó érdeklődés új lánggra szításával a kisiklott gondozást helyes irányba visszazökkentsék. A fődolog, hogy elsősorban az erdészeti érdekelt *központjai átérezzék ebbeli tartozásuk elodáztatatlanságát*, s úgy magukra, mint alantasaikra kötelezőleg *beiktassák az teendőik sorába* a szóba hozott történelmi emlékek szerető gondozását az azokra vonatkozó tradíciók terjesztésének fontos teendőivel együtt.

Aki pedig a várak történetére is ki szeretné majd gondjait terjeszteni, az a megyék legtöbbjénél már munkába vett monografiában, vagy a Pallas-Lexikon útján is eligazodhatik, sőt hitünk szerint szakkérdésekben a *Műemlékek Bizottságának* kiváló előzékenységű elnökétől: *Forster* Gyula bárótól, *Möller* István szakreferenstől, a M. Tud. Akadémiának már működő Hadtörténelmi Bizottságától s *Szendrei* János előadótól, a Nemzeti Múzeum tagjaitól, legkivált pedig *Nagy* Gézáttól, a magyar fegyverek buvárától,

nemkülönben pedig sóvári Soós Elemér nyug. honvédezredestől, mint aki páratlan buzgalommal kutatja hazai váraink multját, jelenét és tömérdek felvétellel, rajzzal rendelkezik, szintén utbaigazitásokat kérhet és nyerhet. A M. Tud. Akadémia kiadásában *Könyöki* Józsefnek Nagy Géza által kiegészített munkája „Magyarország középkori várainról s az erdélyi részekben *Kőváry* László „Erdély várai és építészeti emlékei“, valamint *Siegerusnak* Nagyszebenben német nyelven a szászföldi várakról és templomokról kiadott albuma, szintén sok utbaigazitással szolgálhatnak az érdeklődőknek.

Javaslatunkat a földmivelésügyi miniszterium vezetőjének: gróf *Serényi* Béla Ő Excellenciájának, mint aki maga is az ősi mondák egyik mythikus vidékét képviseli Borsodból, ugyszintén a történelmi emlékü fák gyűjtésével megbízott központnak azzal a kéréssel ajánljuk: hogy ne sokat tanakodjanak, hanem karolják fel az ügyet minél előbb s minél lelkesebben, mert minden egyes napi késedelem helyrehozhatatlan veszteségeket okoz s igazán elmondhatjuk: *bisdat, qui cito dat!*

Legelőmester-tanfolyam a Székelyföldön.

Közli: *Bíró János* kir. erdőfelügyelő.

Az E. L. mult évi XXI. és XXII. számú füzetekben volt szerencsém közreadni a m. kir. földmivelésügyi miniszterium erdélyrészi (székelyföldi) kirendeltségének erkölcsi és anyagi támogatásával az 1904—1908. években foganatosított legelőjavítások *első 5 évi statisztikáját*. Kapcsolatban ismertettem az erdélyi közlegelők elszomorító állapotát, az azok feljavításával járó nehézségeket és a miniszteri kirendeltségnek a munkálatok foganatosításánál követett eljárását.

Azóta ezen, a közgazdaságilag igen fontos téren ismét egy nagy lépéssel haladtunk előre. Mert amíg a közölt statisztika szerint 5 év alatt összesen 7 vármegye 110 községében fekvő mintegy 59.000 kat. holdnyi közlegelőn történtek a kimutatásban részletezett terjedelemben különféle javítási munkálatok, az 1909. évben pedig 8 vármegye 91 községében fekvő mintegy 53.000

kat. holdon, addig az 1910. évben már 9 vármegye, 130 községében fekvő és 133 birtokczim alá tartozó mintegy 70.000 kat. holdnyi közlegelőn tervezetnek javítási munkálatok és pedig: Háromszék vármegye 41, Udvarhely vármegye 33, Csik vármegye 23, Marostorda vármegye 11, Brassó vármegye 7 (hétfalusi csángók), Kisküküllő vármegye 8, Torda-Aranyos vármegye 3, Alsófehér vármegye 3 és Kolozs vármegye 1 községében. A munkálatok azonban nemcsak tervbe vannak véve, hanem majdnem az összes községekben már folyamatban is vannak. Hogy milyen arányokban, azt a jóváhagyott munkatervekből vett néhány adat mutatja. Az udvarhelyvármegyei Zetelaka községben, *egyéb munkálatokon kívül*, 200 kat. holdon lesz borókairtás és 100 kat. holdon kőszedés; Lövétén 200 kat. holdon borókairtás, 60 kat. holdon kőszedés és 40 kat. holdon trágyázás a csordákkal; Oroszhegyen 150 kat. holdon borókairtás és égetés és 30 kat. holdon kőszedés. A múlt év őszén nagy gyönyörűséggel néztem az ugyanakkora területen felszedett és nagy halmokba felrakásolt köveket. Néhány évvel azelőtt magam sem hittem volna, hogy elmaradott havasalji községeinkben ilyesmit keresztülvinni lehessen. Ezen vármegye 26 községében és pedig a szükség szerint minden közlegelőn 1—3 csordaitatót is állítottunk; 20 községben cementbeton felszereléssel, 6 községben faragottkő- és fátatóvályukkal. Csik vármegye 23 községében az egyéb munkálatokon kívül 1634 kat. holdon fog az ősbórika kivágatni és a mohafészkekbe rakva elégettetni; 1931 kat. holdon lesz kőszedés, gyepes vakondturás és hangyabolyteregetés, talajegyengetés, szóval telkesítés; 1759 kat. holdon pedig lánczboronával és gereblyével fognak a mohafészkek felszakíttatni és a csupasz foltok bevetés céljából megmiveltetni, amihez, jóllehet csak foltvetésről van szó és a most nagyon drága fű- és heremagvakkal igen takarékoskodunk, mégis 5015 kg magkeverékre lesz szükség. Háromszék vármegyéből nem sorolok fel részletes adatokat. Ott általában legjobban folynak a munkálatok és a legelőjavítás már egészen népszerű dolog. A vízmosáskötések közül pl. felemlítem a marostordavármegyei Jobbágytelke községet, ahol a közlegelőn levő árkokba a gátakkal kapcsolatban 46.000 drb. erdei facsemete és dugvány lett elültetve. Udvarhely vármegyében cementbe rakott nagy kőgátak is készül-

nek a vizmosásos árkokban. A brassóvármegyei hétfalusi csángó községek közül 3-ban mintegy 60 kat. hold kihasznált erdőterületet folytatólag begyepesítünk. A felsorolt többi vármegyében a legelőjavítás még jóformán bölcsőkorában levén, azokban említésre méltó nagyobb dolgok nem történnek.

Jóllehet a miniszteri kirendeltségnek a működési körébe vont azon vármegyékben, amelyekben a legelőjavítások nagyobb arányokat öltöttek, már évek óta egy-egy *helyi megbizottja* van, aki a marosvásárhelyi központ irányítása mellett a munkatervet összeállítja, a munkálatokat intézi és ellenőrzi, mégis csak hamar gondoskodni kellett megfelelő *kisegítő munkaerőről*, azaz olyan egyénekről, akik ha nem is az összes, de mindenesetre a fontosabb és a feltétlenül szakismereteket kívánó munkálatokat közvetlenül vezessék, vagy legalább megindítsák s illetve a birtokos által megválasztandó *legelőgazdát* a munkálatok mikénti fogatosításában a helyszínen kioktassák.

Mert korántsem elegendő a munkatervben csak előírni és annak alapján csak egyszerűen elrendelni a helyi viszonyok és körülmények szerint igen változó munkálatok fogatosítását, hanem bármilyen szabatosan és részletesen is van az a tervben leírva, a munkálatok mikénti végrehajtását mégis a helyszínen kell megmutatni s illetve abban a munkásokat felügyelő és vezető *legelőgazdát* és a segítségére adott előjárókat gyakorlatilag ki kell oktatni. Különben nagyon könnyen annak vagyunk kitéve, hogy a legelőbirtokosok esetleg a legjobb szándék és akarat mellett is olyan hibákat követnek el, amelyek csak igen nehezen és hosszú idő alatt, vagy egyáltalán nem hozhatók helyre. Ha azért, „mert hát nem tudtuk, vagy azt hittük, jól lesz így is“, a meredek oldalakon és az árokpártokon is kiirtották a bokrokat, a fákat a források körül és a patakok mentén is kivágták, árnyékfákat nem hagytak, szélfogó pásztáról sem gondoskodtak, úgy bizonyára igen bajos lesz ezeket a nagy hibákat belátható időn belül helyrehozni. A sok közül pl. csak ezeket a dolgokat említettem fel mint olyanokat, amelyek fogatosításánál különös elővigyázattal és körültekintéssel kell eljárni és amiket nem lehet könnyelműen a legelőbirtokosra bízni.

A fennebb jelzett és a legelőjavítási munkálatok fogana-

tosításában igen fontos és felelőségterhes feladat teljesítésére, erdőőri szakiskolát végzett és szakvizsgázott erdőőröket tartotunk legalkalmasabbaknak, egyszerűen azért, mert a hegyvidéki legelők feljavításánál közreműködő közegeknek feltétlenül *erdészeti szakismeretekkel* is kell birniok.

A kirendeltségnek eziránti javaslatát az itt jelzett indokoknál fogva és azért, hogy néhány erdőőri szakiskolát végzett egyénnek alkalmá legyen magát a legelőjavítás fontos teendőiben alaposan kiképezni, a földművelésügyi kormány is helyeselte és felhatalmazta a kirendeltséget, hogy egyelőre négy ilyen egyént alkalmazhasson, akik az 1907. év folyamán szolgálatra fel is vétettek és a kirendeltség háromszék-, udvarhely-, csik és marostordavármegyei helyi megbízottjai mellé kisegítőkül beosztattak. A legelőbirtokosok azonban, nyilván attól tartva, hogy a kirendeltség már most holmi legelőfásításokat tervez, némi bizalmatlansággal fogadták az utóbb szakvizsgát is tett egyenruhás erdőőreinket, akikkel ezért az uniformist letétettük és viszont felruháztuk őket a *legelőmesteri* címmel. Ugy vélem, hogy ők ennek a legelőjavítások remélhető kiterjesztésével bizonyára tovább fejlesztendő intézménynek első alkalmazottjai, mert tudomásom szerint az országban másutt még nincsenek legelőmesterek. Három évi tapasztalatunk szerint annyi bizonyos, hogy ez az intézmény nálunk a Székelyföldön gyakorlatilag teljesen bevált.

Mivel legelőmestereink csak egy és ugyanazon vármegyében munkálkodnak és ezt a működési körüket megváltoztatni, több fontos okból, különösen pedig a már szerzett hely- és népismerek tekintetéből nem volna czészerű, nehogy kiképzésük egyoldalu maradjon s illetve, hogy látókörük táguljon, ismereteik gyarapodjanak és működésüket az eddiginél is intenzívebbé és kiterjedtebbé lehessen tenni: szükségesnek láttuk részükre *tanfolyamot rendezni*.

A legelőjavítási munkálatok maguk, valamint azok kiviteli módja és a kivitel lehetősége ugyanis a helyi gyakorlat, a szokások és nézetek szerint változik, gyakran anélkül azonban, hogy azt a helyi viszonyok és körülmények egyuttal indokoltta vagy szükségessé tennék, sőt ellenkezőleg: nem ritkán éppen egyik-másik munkának a helyi szokástól és gyakorlattól eltérő foganatosítása kívánatos.

A tanfolyam egyik célja tehát a különböző vidékeken eddig elé szerzett tapasztalatok egybevetése, a helyes gyakorlati irány megállapítása s ezek kapcsán a legelőmesterek ismereteinek gyarapítása volt.

További célja pedig az volt, hogy a legelőmesterek részletesen megismerkedjenek a legelőjavítási munkatervek összeállításához szükséges adatok beszerzésével, azok felvételével és a tervek összeállításával, hogy a kirendeltség illető helyi megbízottjainak ebben is segédkezhessenek, akik a fennebb megnevezett négy székhely vármegyében egyéb elfoglaltságuk mellett, már alig képesek a mindinkább örvendetesen terjedő legelőjavítások ügyeit ellátni. A tanfolyamnak nem kevésbé fontos czétja volt, hogy a legelőmestereket a vízösszegyűjtésben, forrásfoglalásban, kutatásban és a cementmunkában megfelelően kiképezze, hogy a beton-felszereléssel ellátandó csordaitatók berendezését jövőben az ő vezetésük mellett házilag lehessen foganatosítani. Szükséges ez egyfelől azért, mert a vályunak való nagyméretű fa, különösen a tölgyfa már olyan ritka és drága, hogy ilyen célra alig alkalmazható, minélfogva a betonvályuk használata mindjobban elterjed, másfelől, mert azok készítésével kevés szakember foglalkozik és azok készítettése a mostani viszonyok között igen sokba kerül. A kirendeltség ezzel egyébként a *betonmunkának* a községekben való elterjesztését is czélozza. A falusi gazdaságban sok olyan tárgy van, amiket a drága tölgyfa elpazarlása helyett, czélszerűbben lehetne betonból előállítani. Sok helyen meg nincsen terméskő, téglagyártásra alkalmas anyag, de homok és kavics van. Ott bizony olcsóbb és jobb a kutakat betongyűrűkkel kibélelni, mint a követ és téglát messze földről odaszállítani. Az ilyen községekben különösen fontos a betonmunka a helyes trágyakezeléshez szükséges, *megfelelő trágyatelepek létesítése* céljából is, amire a kirendeltség szintén nagy súlyt helyez. Az utóbbi években már számos községben készültek ilyen trágyatelepek.

A nyolcz napos *legelőmesteri tanfolyam*, amelynek célját fennebb ismertettem, ez évi márczius hó első napjaiban *Sepsiszentgyörgyön* tartatott meg, részint egy ottani vállalkozó betonmunkatelepen, részint a miniszteri kirendeltség helyi megbízottjának hivatalos helyiségében és a Sepsiszentgyörgy város legelő-erdejében

megtartott gyakorlati kirándulással nyert befejezést. A tanfolyamon részt vett a kirendeltség négy legelőmestere és Marostorda vármegye egyik erdőőre, aki a volt Ősmarosszék közönségének Szováta község határán fekvő 2000 kat. holdnyi havasi legelőin a javítási munkálatokat vezeti.

A tanfolyam a következőképen folyt le:

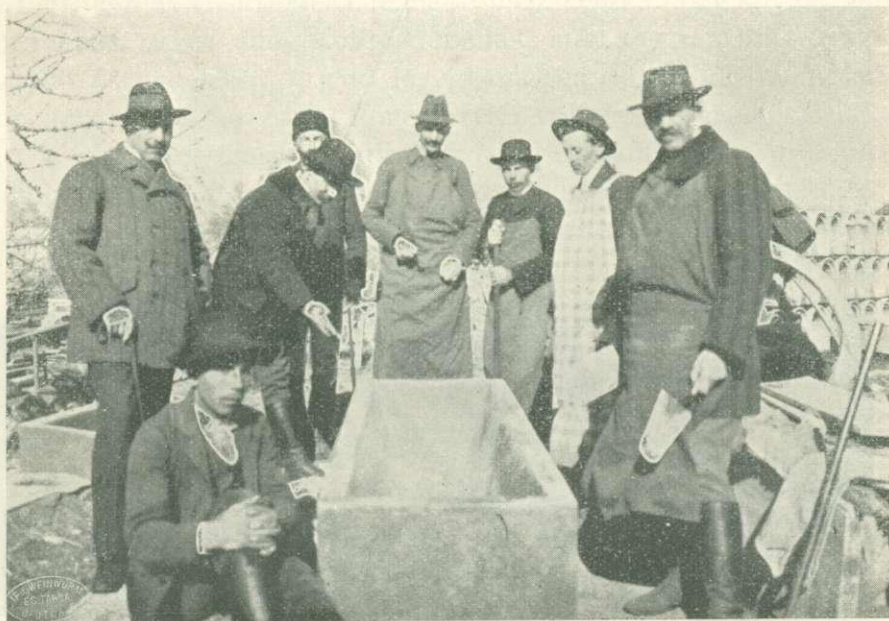
Pap Lehel építési vállalkozó az Olt folyó melletti telepen négy napon át ismertette és gyakorlatilag bemutatta az itatóvályuk

1. kép. Legelőmesterek a betontelegen.

és kutgyűrűk készítéséhez előnyösen felhasználható cementfajokat; a nyers s illetve friss, valamint a már forgalomképes, úgyszintén a régi cement sajátságait és azok felismerését; a cement beszerzési forrásait, a beszerzés legczélszerűbb idejét, eltartásának és kezelésének módját; a jó beton készítéséhez szükséges homok és kavics megválasztását, azoknak kimosás általi megtisztítását; a cementnek homokkal és ezeknek kavicsal bizonyos arány szerint való megfelelő összekeverését, megöntözését; a felállítandó betonvályuk helyének megállapítását, megválasztását, az alap kiásását és elkészítését; a vályuforma vagy minta összeállítását, megfelelő

elhelyezését, szintezését és rögzítését; a betonmunkához és különösen a vályukészítéshez szükséges szerszámokat, azok helyes kezelését és használatát; az elkészített anyagnak a vályuformába való töltését és rétegenkénti ledöngölését; a vályu tartósságának növelésére szolgáló vasrudkötések elkészítését, összekapcsolását és elhelyezését; a vályu belső és külső részeinek szétszedését és eltávolítását; az elkészített nyers vályu gondozását, kezelését, megszikkadás után való bevakolását és lesimitását, csiszolását; a teljesen

2. kép. Betonitátóvályu.

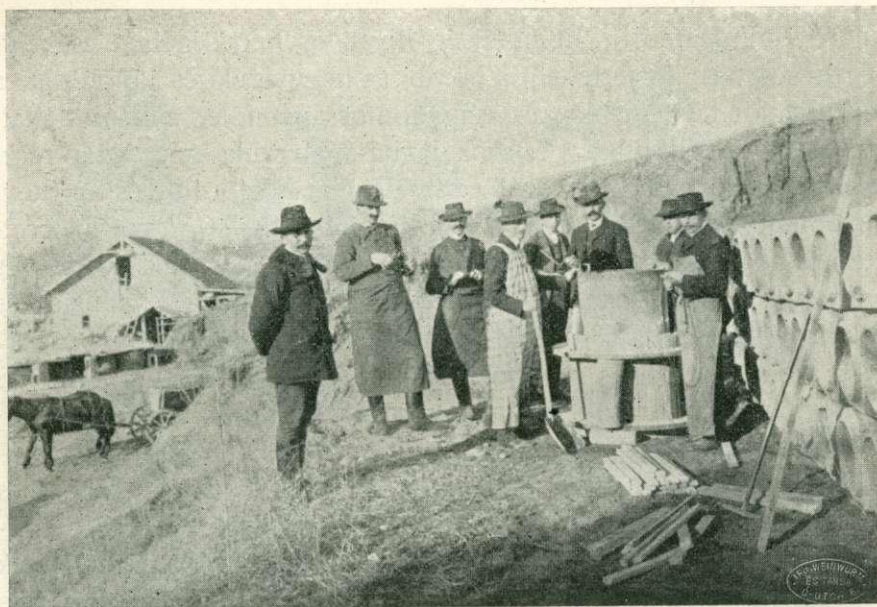
kész vályu gondozását és kezelését az elkészítés utáni napokban; a vályunak használat közben való tisztítását, kitakarítását és a téli fagy elleni megvédését; a vályun ejtett sérülések kiigazítását a körülményekhez képest vízüveggel vagy anélkül.

A legelőmesterek a telepen két vályút készítettek el; az elsőt a vállalkozó közreműködése és ellenőrzése mellett, a másodikat azonban teljesen önállóan és teljesen kifogástalanul. Ezeken kívül készítettek még kutgyűrűket, vízvezető csatornát és alagsöveket és megtanulták ezek formáinak összeállítását. Végül a vállalkozó még bemutatta egy forrásnak kutgyűrűkbe (köpükbe) való foglalását

és azoknak vizáthatatlanná tételét; a terep szintezését; a vízvezető vascsövek lefektetését és kapcsolását; a vályu felállítását és felszerelését. És ezzel a betonmunkában való gyakorlati kiképzésünket a mester teljes megelégedésére befejeztük s miután tágas és tanulságos telepét minden részében megtekintettük, szíves és önzetlen fáradságát megköszöntük. Éppen ideje is volt, hogy betonnal való munkálkodásunkat befejezzük, mert a Nemere szele oly erősen kezdett fujni, hogy a különben is beállott fagy mellett a szabadban már nem dolgozhattunk volna.

A tanfolyamot a kirendeltség hivatalos helyiségében csekélységem folytatta. Ismertettem a domb- és hegyvidéki és különösen a székelyföldi közlegelők gazdasági fontosságát főleg a népies állattenyésztés szempontjából és azok javításának szükségét. Aztán részletesen letárgyaltuk az összes eddigelé már előfordult és az itteni viszonyok között előfordulható *legelőjavítási munkálatokat*, a következő csoportosítással és sorrendben. *Takarítás*: fák, cserjék és bokrok eltávolítása s illetve kezelése; a levágott fa elszállítása és a hulladék kitakarítása; korhadó fatuskók kicsapása; tuskó- és gyökérirtás; kőszedés; káros gyomok irtása. *Telkesítés és talajvédelem*: Gyepes vakondturások és hangyabolyok lecsapása és szétverése; buczkák levágása és lyukak kitöltése; kisebb talajsérülések elegyengetése; vizenyős helyek lecsapolása és kiszáritása. A vízmosásos árkok, szakadások és suvadások megkötése, kopár helyek befásítása és a legelőkön való gyümölcsfa-ültetés, ez alkalommal csak általánosságban lett érintve, mivel azok részletes előadását más szakértők vállalták el. *Trágyázás és talajjavítás*: a csordák fekvőhelyének időközönkénti és sorrendszerinti megváltoztatása a trágyalepények szétverése, elteregetése, istálló- és komposzt-trágya gyűjtése, széthordása és elteregetése, zöldtrágyázás, öntözés. *Talajmivelés*: gyaluzás, fogasolás, gereblyézés, gyepphasogatás által; szántással és kapálással; erdőtalaj megfelelő előkészítése által. *Gyepesítés*: teljes vetés által felszántott vagy megkapált területen; a takarítás és telkesítés folytán keletkezett csupasz foltok bepörgetése által; felülvetés s illetve gyepfelfrissítés által; legelőerdő tisztásainak bevetése és kigyérített erdő talajának beszórása által. *Közös csordaitatók berendezése*: itatógöbék létesítése által; élőforrásnál csurgóval; kutásás által; patakból való vízkivétel által; itatócsatorna

létesítése által. A talaj- és forrásvíz foglalása és az itatók felszerelése külön előadás tárgya is volt. *Gondoskodás az állatok védelméről és ellátásáról*: istálló, istállószin, félszer, karám, abora, akol, kosár létesítése és a havasi legelőkön tartalékszéna termelése által. *Egyéb munkálatok és intézkedések*: utak és marhacsapások rendezése; marhaátjárók létesítése; határok biztosítása; legeltetési tilalom; kísérletezés stb. Ezek előadása közben részletesen kiterjeszkedtem a *ligetes legelő-erdők berendezésére és begyepesítésére*,

3. kép. Kútgyűrű készítése.

ami tekintettel az E. L. folyó évi II. füzetében erről a dologról mondottakra, a Székelyföldön kiváló fontossággal bír.

A legelőjavítási munkálatok tárgyalása rendjén mindenik legelőmesternek alkalmá volt előadni, hogy azon a vidéken, ahol működik, az egyes munkálatok miképen és minő eredménnyel foganatosíthatnak; egymás között megbeszélték és megvitatták a kivitel módját és czélszerűségét, elmondották az ottani szokásokat, gyakorlati tapasztalataikat, véleményüket. Mindezeket meghallgatva és mérlegelve, megadtam a jövőre nézve a szükséges utasításokat.

Ezután előadtam a *legelőjavítási munkatervek összeállítását*

s illetve a szükséges adatok beszerzését, a munkálatok felvételét és végrehajtását az itt következő beosztás szerint.

I. Általános gazdasági viszonyok. 1. A községi határ kiterjedése mívelési ágak szerint. 2. Népeség, nemzetiség, foglalkozás és munkásviszonyok. 3. Állatállomány és annak mikénti eltartása. 4. Gazdálkodási rendszer és a különböző mívelési ágakban használt területek kulturállapota. *II. A megjavítandó és berendezendő legelő különleges viszonyai.* 1. Fekvés, tagoltság, határolás, kiterjedés. 2. Birtok- és jogi viszonyok. 3. Természeti viszonyok. 4. Részletes leírás. 5. Eddigi használat és gazdálkodás; a legelő jelen gazdasági állapota és állatbirása. *III. A legelő javítása.* 1. Legelőjavítási munkálatok, valamint azok sorrendjének és időtartamának megjelölése. 2. Az első évben foganatosítandó legelőjavítási munkálatok és egyéb teendők. *IV. A legelő gondozása és karbantartása.* 1. A legelőtulajdonos által végzendő munkálatok. 2. A pásztorok által teljesítendő munkálatok. *V. A legeltetés szabályozása.* (Legelőrendtartás.) 1. A legelő területi beosztása. 2. A legeltetés sorrendjének megállapítása. 3. A fel- és lehajtás idejének megjelölése. 4. A legelő állatbirásának meghatározása. 5. A pásztortartás és őrzés szabályozása. 6. A birtokosok legeltetési jogosultsága és kötelességei. *VI. A legelőjavítási munkálatok mikénti foganatosítása és végrehajtása.*

Kapcsolatban ismertettem a vonatkozó főbb törvényes intézkedéseket és hogy a legelőmesterek az általam előadottakkal állandóan és behatóan foglalkozhassanak, azokat írásban is kiadtam nekik.

A következő előadó a miniszteri kirendeltség háromszékvármegyei megbízottja, *Benkő Pál* m. kir. gazdasági iskolai igazgató volt, aki azonban ebben az időben vetőmagkiosztással lévén sürgősen elfoglalva, mint a legelőjavítások lelkes hive és egyik hivatott mívelője, a tanfolyamnak nem szentelhetett annyi időt, mint tervezve volt és emiatt előadását részben én tartottam meg.

Egyébként behatóan ismertette és gyűjteményéből bemutatta a *legelőkre való here- és nemes fűféléket*, valamint azok magjait; a magvak beszerzésénél és megvizsgálásánál figyelembe veendő körülményeket; a különféle talajmívelési és vetési módokat; a vetés idejét és mikénti foganatosítását; a magkeverékek összeállítását, a vetés gondozását és ápolását.

Előadta továbbá a legelőkön való *gyümölcsfaültetést* és ennek során megjelölte a tömegtermelés tekintetéből kiválasztandó fajtákat, ismertette azoknak a klíma, fekvés és talaj iránti igényeit, az elültetésre alkalmas oltványok tulajdonságait, korát, azok beszerzési módját, a háromszöges háló előnyeit és gyakorlati kitűzését, az ültető gödrök elkészítését, az oltványok előkészítését, megmetszését, az ültetés idejét és foganatosítását, a fák kikarózását, kikötését, ápolását, gondozását, védelmét, a törzs és korona nevelését, a gyümölcsösök hasznát, a tömeges termelés előnyeit.

4. kép. A csordaitatóhoz való tárgyak.

Donáth Sándor m. kir. főerdőmérnök, aki a hétfalusi csángó községekben folyamatban levő legelőjavítási munkálatok nem kevésbé hivatott vezetője és a *kopárfásítások és vizmosáskötések* alapos ismerője, az ezek gyakorlati foganatosításánál figyelembe veendő körülményeket adta elő, különös tekintettel a fanemek megválasztására, az ültetés foganatosítására, gondozására és védelmére, illetőleg a gátak megfelelő elhelyezésére, tartós és czélszerű kivitelére. Kizárólag erdészeti dolgokról lévén szó, az értékes előadást részleteiben ismertetni feleslegesnek tartom.

Cseh Agoston segesvári vízmester, aki főleg a nagyküllő-vármegyebeli előhaladott kulturájú szász községek és az utóbbi években több székely község közlegelőjén is 100-nál már jóval több *betonfelszereléses csordaitatót* rendezett be, sok évi tapasztalatai alapján, gyakorlati szempontból ismertette azokat az eljárásokat, amelyek a víz felkutatásánál, összefoglalásánál, felfogásánál, elvezetésénél és a csordaitatók berendezésénél követendőek. Rajzokkal illusztrálva megmagyarázta a kutató árkok és szivó sánczok fektetését, ezekben az alagcsövek elhelyezését és kapcsolását, azok

5. kép. Borókával benőtt legelőerdő.

hiányában terméskövek és rőzsfa alkalmazását, a vízgyűjtő akna czél-szerű elhelyezését, felszerelését és kezelését, a víznek abba való be- és kivezetését; a vályuk elhelyezésére alkalmas hely megállapítását, a vályu megfelelő alapozását és annak kész forma nélküli elkészítését s illetve a mintának a községben és a helyszínen beszerezhető anyagokból való összeállítását és megerősítését, és ezeken kívül sok más idevágó gyakorlati dologgal ismertette meg a legelő-mestereket.

Ugyancsak több évi gyakorlatából szerzett tapasztalatai alapján

ismertette a nagyküüllővármegyei vízmosásos árkok megkötésénél kiváló sikerrel *alkalmazott gátkötési munkálatokat* és azokat egy agyaggyurmából előállított vízmosás modellen szemléltetődleg be is mutatta úgy, ahogyan azokat az E. L. 1905. évi XI. füzetében Craus Géza szaktársunk részletesen leírta. Előadásában még kiterjeszkedett a cementhabarccsal összekötött, terméskövekből felrakott *kőgátak készítésére* és célszerű elhelyezésére is, amelyek különösen a köves medrű vízmosásokban birnak fontossággal és amilyeneket néhány udvarhelyvármegyei községben már sikeresen alkalmaztunk.

Ezzel a szobai oktatás véget is ért és a tanfolyam utolsó napján valamennyien kirándultunk Sepsiszentgyörgy városnak berendezés és feljavítás alatt álló ligetes legelőerdejébe s mindenekelőtt annak egyik forrását kerestük fel, ahol Cseh Ágoston gyakorlatilag mutatta be az oda tervezett csordaitató beállításánál és felszerelésénél követendő eljárást. Pihenés közben Donáth Sándor a kopárfásítás és vízmosáskötésről tartott előadását demonstrálta a patakparton, én meg egy rögtönözött vízmosásos árkon mutattam meg szemléltetődleg, miképen lehet azon keresztül egy lépcsőzetesen felrakott fagáttal, megfelelő marhaátjárót létesíteni. Visszamenet megtekintettük a város legelőerdőjét és megbeszéltük annak berendezésénél és javításánál követendő eljárást.

A városba visszaérkezve, a legelőmesterek hálásan megköszönték a miniszteri kirendeltségnek a tanulságos tanfolyam rendezését és az előadók fáradságát, én pedig a miniszteri kirendeltség nevében az egyébként sikerült, de kissé rövid tanfolyamot azzal a meggyőződéssel zártam be, hogy az ennek daczára is úgy az úgynek, mint a legelőmestereknek csak előnyére és hasznára volt.

Az általam felvett szövegeképek elseje a betontelegen a kötnyes legelőmestereket ábrázolja munka közben, a második az általuk készített betonitatóvályut, a harmadik a kutgyűrű készítését, a negyedik a legelőerdőben a csordaitató berendezéséhez odaszállított tárgyakat, az ötödik pedig a ligetes legelőerdő egy részét és annak tisztásain felverődött borókabokrokat mutatja.

HIVATALOS KÖZLEMÉNYEK.

FELHIVAS

az államerdészeti tisztviselők gyermekeinek nevelését segélyező alaptól az 1910/1911. tanévben kiosztható segélyek ügyében.

17973/1910. I/A/2. sz. — A m. kir. földmivelésügyi minisztérium szolgálati ügyköréhez tartozó állami erdészeti tisztviselők gyermekeinek nevelését segélyező alaptól az 1910/1911. tanévre szóló segélyek az 1906. évi 79981. szám alatt jóváhagyott szabályzat 8. szakaszának 4. pontja értelmében folyó évi július havában osztatnak ki.

Az idézett szabályzat értelmében segélyben részesülhetnek az állami erdészetnél (kincstári erdőknél, állami kezelésbe vett községi stb. erdőknél, erdőfelügyelőségeknél, a selmeczbányai erdészeti főiskolánál, az erdőőri szakiskoláknál és erdészeti kísérleti állomásoknál) alkalmazott tényleges szolgálatban álló nyugdíjazott és elhalt összes tisztviselőknek (erdőtiszteknek, erdészeti tanároknak, erdészeti mérnököknek, kincstári erdészeti orvosoknak, erdőszámvevőségi tisztviselőknek, irodatiszteknek) mindkét nembeli gyermekei, illetőleg árvái, ha az alább felsorolt belföldi intézetek valamelyikének rendes tanulói közé az 1910/11. tanévre felvétetnek, továbbá amennyiben már megelőzőleg is iskolába jártak volna, ha a tanulmányi előmenetelt igazoló bizonyítványokban kitüntetett összes osztályzatok legalább fele kitűnő, jeles, igen jó, vagy jó.

Elégtelen osztályzat a segélyezést kizárja.

Tornából, énekből, valamint az egyes nem kötelező tantárgyakból nyert osztályzat az igényjogosultság megállapításánál számításba nem vétetik.

Azok a tanintézetek, melyeknek rendes tanulói a szabályzat 18. §-a szerint segélyben részesíthetők, a következők:

A) *Fiugyermekek részére:*

1. az erdészeti főiskola,
2. gimnáziumok,
3. reáliskolák,
4. a felsőkereskedelmi iskolák,
5. felsőipariskolák és
6. polgári iskolák.

B) *Leánygyermekek részére:*

1. tanítónő-, óvónő- és nevelőnőképzők,
2. női kereskedelmi tanfolyamok,
3. felsőbb leányiskolák és
4. polgári leányiskolák.

C) *Mindkét nembeli gyermekek részére:*

1. az elemi iskolák azzal a korlátozással, hogy a fiugyermekek és az I—IV. osztályba járó leánygyermekek segélyben csak akkor részesülhetnek, ha megfelelő helybeli tanintézet hiányában másutt kénytelenek tanulni;

2. a siketnémák, vakok stb. oktatására szolgáló gyógypedagógiai tanintézetek és pedig tekintet nélkül a gyermek életkorára és előképzettségére.

Más tanintézetek tanulói és a fentebb felsorolt tanintézetek rendkívüli, vendég- és magántanulói, nemkülönben a különböző időszaki (téli, esti stb.) tanfolyamok hallgatói a segélyben nem részesíthetők.

A segélyek adományozása a folyamodó tisztviselő, illetve árva vagyoni viszonyainak számbavételével történik. Egyenlő igényjogosultság mellett előnyben részesülnek az árvák s azok a tisztviselők, kiknek több ellátatlan gyermekük van, vagy akiknek hivatali székhelyén megfelelő tanintézet nincs.

A segély kiosztásnál az atyának érdemessége is figyelembe vétetik.

A tisztviselő rendszeren csak egy gyermek nevelésére nyerhet segélyt; 2 gyermek, vagy rendkívüli esetben 3 gyermek után csak akkor, ha az illetőnek első esetben legalább 4, vagy a második esetben legalább 5, még szülői ellátást igénylő gyermeke van.

A segély a szabályzat értelmében mindenkor csak egy-egy tanévre adatik, a segélyben részesülő a következő tanévben is részesülhet segélyben, de csak új kérvény alapján.

A segélyek minden év szeptember havától kezdve tíz egyenlő havi részletben szolgáltatnak ki, de csak abban az esetben, ha a gyermek tényleg a fent elősorolt tanintézetek valamelyikében tanul, illetőleg az első részlet akkor, ha a gyermek az illető tanintézetbe felvételre.

A segélyezés iránti kérvényekben kitüntetendő a folyamodó ellátatlan gyermekeinek a száma s kora, az általuk látogatott tanintézet, az esetleg élvezett ösztöndíj, vagy más ilyennemű állandó segély összege s a kérvényhez a gyermek, illetőleg a gyermekek legutolsó iskolai bizonyítványai, nemkülönben a szülők vagyoni állásáról szóló hatósági bizonyítvány, illetve atyátlan, anyátlan árváknál az árvaszék igazolványa csatolandó.

Az érdekelt szülők, illetőleg gyámok felhivatnak, hogy az alapból nyerhető segélyek iránti kérvényüket szabályszerű bélyeggel ellátva legkésőbb folyó évi július hó 8-ig „Az államerdészeti tisztviselők gyermekeinek nevelését segélyező alap intéző bizottsághoz” (Budapest, V., Zoltán-u. 16. sz.) beküldjék. Az ezen határidőn túl beérkező, vagy kellőleg fel nem szerelt kérvények figyelembe nem vétetnek.

Budapest, 1910. évi május hó 20-án.

A m. kir. földmivelésügyi miniszter.

KÜLÖNFÉLÉK.

Cséti Ottó mellsőobra, amely a Bányászati és Kohászati Egyesület tagjainak bőkezűsége folytán készült, m. hó 25-én avattatott fel ünnepélyesen a bányászati és erdészeti főiskola aulájában. Az Országos Erdészeti Egyesület nevében Vadas Jenő min. tanácsos, főiskolai rektor helyezett koszorut az erdészeti ifjuság egykori jeles tanárának emlékére.

Besztercebánya város erdőtisztje érdekében értesülésünk szerint felterjesztéssel fordult a belügyminiszterhez, közgyűlési határozat alapján kérve, hogy erdőmesterének fizetését az állami hozzájárulásból szintén emelhesse. Követendő példaként felemlítjük!

Az erdészeti főiskolát bezárták. Az erdészeti főiskola ifjúsága a Selmeczbányán elfajult választási mozgalmakban élénk részt vett, annyira, hogy a főiskolát május hó 31-én bezárták, — reméljük, hogy csak rövid időre!

Fakülkereskedelmi forgalmunk az év első negyedében. A m. kir. statisztikai hivatal kimutatása alapján összeállítottuk az év

első negyedének fakülkereskedelmére vonatkozó adatokat. Ezek szerint a *behozatal* *waggonokban* :

	1909	1910
	jan.—márcz.	jan.—márcz.
Bányafa	543	352
Faszén	49	25
Gömbölyüfa, tölgy	9	47
" bükk	103	30
" dió, juhar, kőris	25	19
" hárs, éger	105	145
" fenyő	4410	4651
Kemény dongafa	330	112
Puha "	12	24
Vasúti talpfa	57	201
Szőlőkaró	160	176
Fűrészelt és faragott tölgy	121	113
" " bükk	295	257
" " dió, juhar, kőris	59	13
" " hárs, éger	7	8
" " fenyő	4965	6967

A kivitelre vonatkozó adatok a következők:

Kivitel *waggonokban* :

	1909	1910
	jan.—márcz.	jan.—márcz.
Bányafa	783	779
Faszén	1586	1864
Gömbölyüfa, tölgy	458	216
" bükk	291	165
" dió, juhar, kőris	1135	566
" hárs, éger	141	29
" fenyő	801	909
Kemény dongafa	526	813
Puha "	9	16
Vasúti talpfa	816	343
Szőlőkaró	44	48
Fűrészelt és faragott tölgy	2209	2265
" " bükk	1995	2652
" " dió, juhar, kőris	299	180
" " hárs, éger	27	23
" " fenyő	5759	6106

Mint e táblázatból kitetszik, a Magyarországra való fabevitel mindinkább nagyobb arányokat ölt, s különösen a gömbölyü

fenyőfánál és fűrészárúnál nagyon jelentékeny, úgy hogy a gömbölyüfa behozatala az exportnál 3742 waggonnal nagyobb, a fűrészárúnál pedig az import a kivített 861 waggonnal haladja meg. Nagyobb javulás a tölgydongafa és bükkfűrészáru *kivittel*nél mutatkozik, melynél a javulás a múlt év első negyedéhez képest 287, illetve 657 waggont tesz. Feltűnő a hanyatlás a gömbölyű tölgyfánál (242 waggon), a dió-, juhar-, kőrisfánál (579 waggon), vasuti talpfánál (473 waggon).

Összegezve az importált és exportált árumennyiségeket, azt találjuk, hogy az 1910. év első negyedében a behozatal 13140 waggonra, a kivitel pedig 17074 waggonra rugott, vagyis a kivittel a behozatalnál csak 3934 waggonnal nagyobb, ami fakivitelünk hanyatlásának szomorú jele. (F. L.)

A József főherceg kísérleti telepről utoljára e lapok 1908. évi december hó 1-én megjelent füzetének 1182. lapján volt szó. Ezen két év alatt nemcsak megmaradtak, hanem valóban kifogástalanul fejlődtek s gyarapodtak a *Juniperus Virginiana*, a *Prunus serotina*, a *Sorbus aucuparia*, a *Larix leptolepis*, a szelidgesztenye s az akkor felsorolt nyárfák (*Populus angulata*, *P. Petrowskyana*, *P. Rasumowskyana* és *P. trichocarpa*).

A *Pinus cembra* három éves korában 1904-ben részben fekete-fenyő árnyában, részben pedig teljesen szabadon lett kiültetve s ma már meg lehet mondani, hogy e kettő között semmi különbség sincsen, mindkettő elég jól áll, bár azt az üdéséget, amivel hazájában bír, itt nem tüntetheti fel, de csodálatos, hogy e forró, száraz homokban egyáltalában megmarad.

A védő állatokot minél hamarább el kellene már távolítani, mert védenceiket megfosztják az üdítő harmattól, melyet az ottani talaj olyan gyors mohósággal szív fel, hogy némelyek még a létezését is tagadják. Pedig kell lennie, mert még a Sahara sivatagban is van. A védő állat eltávolítását egyes egyedek fokozatos kiszedése, más helyen pedig valamennyinek egyszerre való felnyesésével kezdik.

Kár, hogy sok a mezei de még több az üregi nyúl, úgy hogy azok rágásait leginkább a *Quercus rubra* sinyli meg, melynek csemetéit emiatt tövig vissza kellett nyesni, úgy hogy azok most bokros buja sarjhajtásokat fakasztottak.

Ez a 300 holdnál is nagyobb és azonfelül drótkerítéssel elkészített terület mégsem önálló vadászterület, hanem úgy mint az összes ottani terület: a cs. és kir. udvari fővadászmesteri hivatalnak van alárendelve, mely ottan miért, miért nem, a rágsálók vadászatilag való pusztítását nem engedi meg, a szénkénegezés meg más efféle pusztítás pedig nem vezet eredményhez, mert a rágsálók üregei nincsenek ottan, hanem a kerítésen át váltanak oda mint valami azilumba.

H. Gabnay Ferencz.

A II. nemzetközi vadászati kongresszust Bécsben f. évi szeptember hó 5—7 napjain tartják meg Frigyes főherczeg védnöksége alatt. A szervező bizottság élén Kinszky Károly herczeg áll. A kongresszus irodája Bécs, I. Wiesingerstrasse 8. alatt van, ahol készséggel szolgálnak bővebb felvilágosítással.

Az entomologusok első nemzetközi kongresszusa f. évi augusztus hó 1—6 napjain lesz Brüsszelben.

A finn fatermelés fejlődése 1885-től 1908-ig szinte amerikai méretű. Ez a legékesebben az alanti kimutatásból tűnik ki:

Év	A munkások száma	Növekedés és csökkenés o/o-kokban	A termelés értéke, finn márkában	Növekedés és csökkenés o/o-kokban	Feldolgozott fa 100 m ³ -ben	Fűrész- áru- kivitel 100 m ³ - ekben
1885 --- ---	7.284	—	21,950.400	—	957	1486
1890 --- ---	10.578	+ 45.1	33,913.400	+ 54.5	1460	1244
1895 --- ---	12.091	+ 14.3	40,672.300	+ 19.9	1772	1858
1900 --- ---	22.426	+ 85.4	79,549.600	+ 95.5	2809	2383
1905 --- ---	21.640	— 3.5	79,127.500	— 0.5	2776	2737
1906 --- ---	23.772	+ 9.8	96,093.000	+ 21.4	3097	3049
1907 --- ---	25.821	+ 8.6	101,372.600	+ 5.5	3101	2805
1908 --- ---	23.945	— 7.3	87,714.100	— 13.4	2838	2695

A fellendülés az 1895—1900. években volt a legnagyobb; 1900 után már hanyatlás állt be. Az 1908. év az előző évhez nagy hanyatlást tüntet fel, ami a rossz konjunkturának és a külföldi fapiaczkok csökkent felvevőképességének tulajdonítandó. A finn fakivitel az egész kivitelnek 53.5^o/o-át teszi; 1908-ban 28,336.380 fatörzset fűrészelték fel, 1907-ben pedig 31.988.319 törzset.

Erdősítési kísérletek Angliában. A Royal Scottish Arbicultural Society most ismerteti a sitkafenyő meghonosítása ügyében végzett kísérletek eredményét. E kísérletek fényesen beváltak s most már nincs messze az az idő, amikor Angliának minden erdősítésre alkalmas területe sitkafenyővel lesz beerdősítve. A sitkafenyővel folytatott kísérletek 60 évre nyulnak vissza. A legidősebb fatörzsek körülbelül 90' hosszú és 6—9' kerülettel bírnak; a nyert faanyag feldolgozása igen alkalmas, igen könnyű, hajlékony, könnyen megmunkálható. Az az előnye is van, mint a douglas-fenyőnek, hogy rovarkároknak nincs kitéve. A sitkafenyővel egyidejűleg veresfenyőt és norvégiai jegenyefenyőt is ültettek, az eredmény azonban nem oly kedvező, mint a sitkafenyőnél, melynek a hazája Alaskában és Brit-Columbiában van.

VÁLTOZÁSOK ÉS KITÜNTETÉSEK AZ ERDÉSZETI SZOLGÁLAT KÖRÉBŐL.

(Kérjük az uradalmak t. vezetőségeit, hogy erdőtisztai létszámukban beálló változásokról bennünket levelező-lapon értesíteni szíveskedjenek.)

A m. kir. földmívelésügyi miniszter, Ő Császári és Apostoli Királyi Felső-gének Budapesten 1910. évi május hó 17-én kelt legfelső engedélye alapján *Simenszky* Kálmán m. kir. főerdőtanácsost sok éven át teljesített hű és hasznos szolgálatainak teljes elismerése mellett — saját kérelmére — állandó nyugalomba helyezte.

*

A m. kir. földmívelésügyi miniszter áthelyezte *Zareczky* Pál m. kir. erdőtanácsost Csikszeredából Kolozsvárra s megbízta az ottani m. kir. állami erdőhivatal vezetésével; továbbá áthelyezte *Bodor* Gyula m. kir. erdőtanácsost Budapestről Csikszeredába s megbízta az ottani m. kir. állami erdőhivatal vezetésével.

•

A m. kir. földmívelésügyi miniszter *Binder* Károly m. kir. erdőmérnök-jelöltnek állami szolgálatáról történt lemondását elfogadta.

*

*Stumpf*ol Ernő m. kir. erdőmérnökgyakornok nevét *Szilágyi*-ra változtatta.

•

A m. kir. földmívelésügyi miniszter kinevezte:

1. A kir. erdőfelügyelőségek személyzeti létszámában *Craus* Géza II. oszt. kir. alerdőfelügyelőt I. oszt. kir. alerdőfelügyelővé, — *Földváry* Miksa m. kir. segéderdőmérnököt pedig II. oszt. kir. alerdőfelügyelővé;

2. az állami kezelésbe vett községi stb. erdőket kezelő erdőtisztek létszámában: *Benedek* Albert m. kir. főerdőmérnököt m. kir. erdőtanácsossá, — *Koralevszky* Géza, *Krausz* Ernő, *Biloveszky* Béla és *Hyna* Ottó m. kir. erdőmérnököket m. kir. főerdőmérnökökké, — *Schurina* Vilmos, *Jancsó* István, *Vigh* József, *Rutényi* Károly, *Pásztohy* Ernő és *Polakovics* György m. kir. segéderdőmérnököket m. kir. erdőmérnökökké;

3. a magyarországi kincstári erdőket kezelő erdőtisztek létszámában: *Saenger* Nándor m. kir. erdőmérnököt m. kir. főerdőmérnökökké, — *Pauer* Jenő, *Jeszenszky* Kálmán és *Kőfalusi* Viktor m. kir. segéderdőmérnököket m. kir. erdőmérnökökké;

4. a horvát-szlavonországi kincstári erdőket kezelő erdőtisztek létszámában: *Rosmanith* Albert erdőtanácsosi czimmal és jeleggel felruházott kir. főerdőmérnököt kir. erdőtanácsossá, — *Petényi* Keresztély kir. erdőmérnököt kir. főerdőmérnökökké, — *Munteanu* Amadeus, *Vassányi* Mihály és *Sztripszky* Ágost kir. segéderdőmérnököket kir. erdőmérnökökké;

5. az állami erdőtisztek összesített közös rangsorozati létszámában: *Szorkovszky* Libor, *Gaál* Imre, *Toperczer* Oszkár, *Vojtás* Árpád, *Kelecsényi* Mihály, *Schwartz* Béla, *Kakódy* Dániel, *Kriska* Sámuel, *Petricsek* István, *Pap* Sándor, *Leitner* Endre, *Budisavljević* Tódor és *Fröhlich* György m. kir. erdőmérnökjelölteket m. kir. segéderdőmérnökökké.

ERDÉSZETI RENDELETEK TARA.

KÖRRENDELET.

*Valamennyi kir. erdőfelügyelőségnek, állami erdőhivatalnak és erdő-
őri szakiskolának*

(A tényleges katonai szolgálati idő igazolása tárgyában kiadott 78654/1909. sz. körrendelethez.)

10416/1910. f. m. I/A—3. sz. — Egy felvetett kérdésből kifolyólag figyelmeztetem a Czimet, hogy az 1909. évi december hó 15-én kelt 78654. számú körrendeletben említett állománykönyvi lapok alatt azoknál a hivataloknál, amelyek a tisztviselőkről, altisztekről és szolgálókról tulajdonképeni állománykönyvet nem vezetnek, a szolgálati és minősítési táblázatok értendők.

Budapest, 1910. évi május hó 28-án.

A miniszter megbízásából:

Horváth Sándor s. k.
miniszteri tanácsos.

Az Országos Erdészeti Egyesület pénztáránál teljesített befizetések 1910. évi május hóban.

A rövidítések magyarázata:

Alapítványi kamat	--- ak.	Fából készült csukor és alkohol	--- Fcza.
Alapítványi tőketörlesztés	--- att.	Hazánk házi faipara (Gaul Károly)	--- H. F.
Altiszti segélyalap	--- Asa.	Értekezések az erdőrendezés köréből	--- Ee.
Átfutó bevétel	--- áb.	Hirdetési díj az E. L.	--- hd.
Bedő Albert alapítvány	--- BAa.	Hirdetési díj az „Erdő”-ben	--- Ehd.
Bükküzifa romlása stb.	--- Btr.	Időközi kamatok (takarékpénztári)	--- ik.
Egyéb bevétel	--- Egy.	Kedvezményes lapdíj	--- kld.
Erdői facsemeték nevelése	--- Ecs.	Készpénzalapítvány	--- k. a.
Erdészeti építéstan I. rész (középi- téstán) I. kötet	--- Eép. I. I.	Külföldi fafajok tenyésztése	--- Kft.
Erdészeti építéstan I. rész 2. kötet	--- Eép. I. 2.	Lakbér	--- lb.
Erdészeti építéstan II. rész (Ut-, vasut- és hidépítéstan)	--- Eép. II.	Lapdíj (Erd. Lapok)	--- ld.
Erdészeti Géptan	--- Egt.	Legelő erdők (Földes J.)	--- FL.
Erdészeti Lapok egyes füzetek	--- EL.	Legelő-erdők berendezése	--- M. L.
Erdészeti Növénytan II. rész	--- Nvt. II.	Magyar Erdészeti Oklevéltár	--- EOT.
Erdészeti Nyereségszámítástan	--- Enyt.	Népszerű növénytan	--- N. Nvt.
Erdészeti rendeletek tára	--- Ert.	Ő Felsége fénynyomatu arczképe	--- OFa.
Erdészeti zsebnaptár	--- Npt.	Perköltség	--- Prk.
„Erdő” című lap	--- Eld.	Postaköltség	--- pk.
Erdőbecsléstan II. kiadás	--- Ebt.	Rendkívüli bevétel	--- rb.
Erdőértékszámítástan II. kiadás	--- Eét.	Szállaló Erdők Berendezése	--- Szeb.
Erdőőr	--- Eő.	Számtan erdőőri szakiskolák részére	--- Sz.
Erdőrendezéstan	--- Rz.	Tagsági díj	--- td.
Erdőrendezéstan (Fekete)	--- Rzf.	Tangens-táblázatok	--- Tt.
Erdő berendezések	--- Eb.	Gr. Tisza Lajos-alapítvány	--- TLa.
Erzsébet királyné alapítvány	--- E. a.	Titkári nyugdíjalap	--- t. ny. a.
Értékpapírok kamatai	--- Ék.	Tölgy és Tenyésztése	--- Töt.
		Vadászati ismeretek kézikönyve	--- Vik.
		Wagner Károly alapítvány	--- WKa.

Ajtay Sándor hd. 10.—. Aranyosmaróthi főszolgabíró hd. 30.85. Özv. Akan-
tisz Rezsőné ak. 12.—. Aradi adóhiv. hd. 16.35. Bund Károly tnya. 26.—.
Dr. Bedő Albert üb. 3.50, lb. 175.—. Bodnár Mihály npt. 2.—, pk. —.45.
Boitner Gyula td. 16.—. Bund Károly üb. 2.50. Baierdorf Henrik npt. 4.—,
pk. —.45. Balás Béla td. 16.—. Burdás János ak. 16.—. Balogh Dezső td. 16.—.
Bossányi István ak. 16.—. Bodnár Mihály npt. 2.—, pk. —.50. Benkő József
npt. 2.—, pk. —.45. Beszterczébányai erdőig. hd. 15.15. Benkő N. npt. 3.—.
Benkő József npt. 2.—, pk. —.45. Beszterczébányai erdőig. npt. 71.—, pk. 1.44.
Czillinger János lb. 160.—, üb. 1.—. Czeiszberger Ernő td. 16.—. Czimra József
td. 24.—. Damsberg Antal td. 16.—. Daempf István ak. 16.—. Dercsényi Kál-
mán ak. 24.—. Dióssy Dezső td. 15.—. Debona Mihály Eő. 6.—, pk. —.55.
Engel Jerta lb. 420.—, üb. 1.—. Ercsényi István td. 10.—. Engel József npt. 3.—.
Gróf Esterházy B. erdőszete hd. 7.15. Erdőre 499.34. Frajka János npt. 3.—,
pk. —.45. Földhitelintézet Ék. 7.80 és 9.80. Fenyédi közbirt. hd. 49.15.
Fekete Zoltán td. 16.—. Dr. Fodor László td. 32.—. Faragó Béla hd. 9.80.
Gaal Károly lb. 150, üb. 1.50. Glózer László td. 16.—. Ifj. Garlathy Oszkár td.
8.—, Ert. 2.—, pk. —.10. Gondol Dezső ak. 40.—. Hajdu Gyula td. 12.—.
Hallama Mihály hd. 7.95. Hepke Arthur td. 16.—. Hell Miklós td. 20.—. Hordár
Bernát Eő. 6.—. Ipach Ede lb. 225.—, üb. 1.50. Incze Manó td. 11.—. Imreh
Ferenc ak. 15.—, att. 85.—, Incze János Eő. 6.—, pk. —.55. Özv. Janthó
Jánosné ak. 42.—. Jeszenszky Ferenc td. 6.—. Junghans E. erdőgond. hd. 107.80.

Kecskeméthy Emil lb. 300.—. üb. 1.—. Kovordány Tamás td. 16.—. Kutlák János Eő. 6.—, Sz. 2.40. pk. —.60. Kővári Gyula Sz. 1.50, Eő. 6.—, pk. 1.—. Királyhalmi szakiskola Ert. 11.—. Konczári v. urb. hd. 7.65, Kelle Arthur td. 8.—. Kőfalussy Győző td. 20.—. Kajdos József td. 16.—. Kallivoda Andor td. 16.—. Kaposvári adóhiv. hd. 19.45. Kassa város hd. 13.75. Krassó Miksa td. 16.—. Korzenszky Antal td. 16.—. Gróf Károlyi Mihály urad. hd. 29.75. Libohorszky József tnya. 3.—. Lantos Izsóné lb. 350.—, üb. 150. László Miksa lb. 61.—, üb. 1.—. Linhart Ödön td. 12.—. Özv. Lehoczky Aladárné ak. 42.—. Lukucza Tivadar Eő. 12.—. Libohorszky József biztosíték 36.48. Mezey Rezső, td. 20.—. Maros-Torda vm. ld. 16.—, npt. 3.—, pk. —.45. Mocsonyi Péter Ecs. 4.—, áb. 1.—, pk. —.12. Magyarmocsári v. urb. hd. 7.88. Matiz Pál npt. 3.—. Mikolasek Félix hd. 24.55. Mikolasek György td. 16.—. Mezőkászonyi főszolg. hd. 11.05. Niederland Rezső td. 8.—. Neuhofer-Sohn ld. 10.50. Ozsdolai körjegyző hd. 71.35. Orlovszky Gyula td. 16.—. Opreán János Ecs. 3.—, pk. —.45. Omischl Mihály td. 16.—. Osferlamm Ernő td. 20.—. Persián Iván lb. 53.—, üb. 1.—. Pálmer Artur lb. 180.—, üb. 1.—. Páll Antal npt. 3.—, pk. —.12. Pilz Alfréd td. 8.—. Özv. Pruzsinszky K.-né att. 10.—. Prunyi Albert td. 24.—. Pankovits Béla td. 8.—. Pollág Kálmánné ak. 20.—. Pozsony város hd. 20.95. és 20.55. Reif Vendelin td. 16.—. dr. Reitzer László lb. 440.—. üb. 1.—. Reschner Rezső td. 20.—. Rumann Gottfried td. 10.—. Resznek község hd. 35.95. Rónai Imre td. 16.—. Rutényi Károly td. 16.—. Ranku Miladin td. 16.—. Rábel Iván npt. 2.—. pk. —.50. Rosnstingl Antal td. 10.—. Rudas Miksa td. 24.—. Répászky István npt. 2.—, pk. —.12. Szépnýr község hd. 40.15. Szentpály Kázmér td. 16.—. özv. Székács Ferenczné lb. 680.— üb. 2.50. Schmidt János ak. 9.—, att. 7.—. Solti Arnold ak. 11.—. Schurina Vilmos td. 10.—. Sztehló Gyula td. 16.—. Sajóvárkonyi erdőhiv. hd. 14.35. Saliga János npt. 3.—. Sebők Ernő td. 16.—. Seide Róbert td. 16.—. Suszter Rezső td. 20.—. Salamon Endre hd. 5.04. Seenger Lajos td. 16.—. Szentendre város ak. 20.—. Sztószí jegyzőség hd. 85.75. Turcsa Tivadar hd. 13.75. Tompa Ferencz td. 32.—, pk. —.65. Török Béla td. 8.—. Tomka Kálmán frz. 9.—, Nt. VI. 12.—, Ecs. 3.—, pk. —.12. Tiszakarácsonyfalvi v. urb. hd. 36.25. Tóbiás Miklós ak. 10.—. Toperczer Andor hd. 1.—. Toldy Lajos Eő. 6.—. Ungvári főerdőhiv. Ecs. 8.—, pk. —.12. Ujsághy Zsigmond td. —.8. Vadas Gyula att. 10.—. Vagács Sándor td. 10.—. Vass József td. 16.—. Várjon Géza td. 16.—. Werner A. npt. 9.—, pk. —.12. Zai Ádám att. 50.—. Zsarnóczai erdőhiv. hd. 30.85. Zsigó Kálmán Eő. 6.—, Sz. 2.40, pk. —.55.

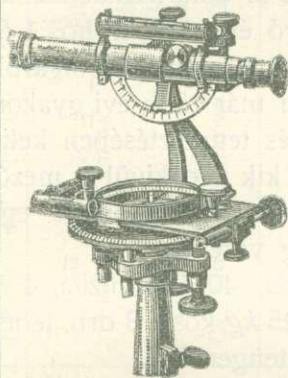
Az „Erdészeti Lapok“ 1910. évi XII. füzetének HIRDETÉSEI.

**Az ERDÉSZETI LAPOK mellett mérsékelt közlési díjért
a lap irányával nem ellenkező hirdetések kiadatnak.**

Díjszabás. Kéthasábos szélességben (107 mm) garmond betűvel vagy ennél nagyobb betűfajttával szedett hirdetés milliméterenkint *a)* faeladási hirdetéseknel 30 fillér, *b)* más hirdetéseknel 20 fillér. Táblázatos és garmond betűnél kisebb betűfajttával szedett hirdetések másfélszeres egységgel számíttatnak. Ismételt megjelenés esetén megfelelő árkedvezmény.

Külön mellékletek 25 gramm súlyig 70 koronáért, azontul 25 grammonként 25 koronával magasabb árért mellékelteknek.

Aranyérem, párisi
világkiállítás 1900.

Egyetemes busszóla-műszereket és erdei-busszólákat

optikai távolságmérővel $C = 100$,
mérőasztalokat és távesőves vonalzókat,
valamint mindennemű mérőeszközt
készít a legjobb kivitel és legpontosabb rektifikáció biztosítása mellett

NEUHÖFER ÉS FIA

cs. és kir. udvari műszerészek

WIEN raktár: I., Kohlmarkt 8.
gyár: V., Hartmannsgasse 5.

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve. Minden közhasználatu műszer állandóan készletben van. Javítások és átalakítások — akkor is, ha a műszerek nem a mi gyárunkból származnak — legjobban és leggyorsabban eszközöltnének. — Szállítás kívánatra magyar czégek útján is lehetséges. (I. XII. 6)

Uri ruhák készítéséhez való

jó brünni posztót

legjutányosabb gyári áron szállít

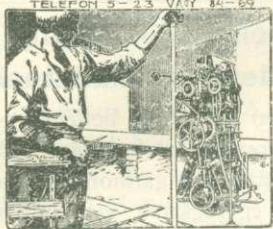
ETZLER ÉS DOSTAL BRÜNN
Schwedengasse 5/z. (3.VI.2.)

Számos magyar erdőhivatal egyenruhaszövet szállító.

A gyárból való közvetlen bevásárlás nagy előnnyel jár.

 Dus mintagyűjtemény megtekintésre bérmentve.

LANGFELDER V.
 GÉPGYÁR ÉS VASONTÖDE
 BUDAPEST
 TELEFON 5-23 VÁNY 84-69

**KERETFÜRÉSZEK
 FAMEGMUNKALÓGÉPEK
 TELJES FÜRÉSZTELEP
 BERENDEZÉSEK.**

(2. IX. 3.)

A gróf Ballestrem-uradalomerdő- hivatala Csaczán 170 métermázsa bükk-faszénnel rendelkezik, melyet egészben vagy részletekben is jutányos áron eladni hajlandó. Idevonatkozó ajánlatok az említett erdőhivatalnak czimezve Csaczára küldendők. Az ár a csaczai vasuti állomástól számítandó. (4. II. 2.)

Erdőhivatalnál mint irnok állandó alkalmazást keres az összes irodai teendőkhöz, levelezés és könyvelésben jártas, nagy gyakorlattal bíró, iskolázott fiatal ember, kiszolgált katona.

Esetleg altiszti minőségben is.

Czime a kiadóhivatalban. (5. II. 2.)

Pályázat. Méltóságos gróf Zichy Ráfáel ur bihari uradalmában betöltendő az *erdőmesteri* állás, mely folyó év október hó 1-én elfoglalandó. Pályázhatnak oly államvizsgázott magyar honpolgárok, kik nagyobb erdőségek önnálló vezetésében már több évi gyakorlatot tudnak kimutatni és a fővad ápolása és tenyésztésében kellő jártassággal bírnak. Előnyben részesülnek, kik ezenkívül a mezőgazdaság vezetésében is némi gyakorlattal bírnak, mert egy 400 holdas mezőgazdaságot is az illető fog vezetni.

Évi fizetés 4000 korona, szabad lakás, 40 *ürm* tűzifa, 4 *hl* óbor, 10 *hl* buza, 18 *hl* rozs, 15 *hl* árpa, 125 *kg* kőszó, 8 drb. tehén és 12 drb. öreg sertéstartás és 5 m. hold tengeriföld.

Az Ő Méltóságához intézett pályázati kérvények legkésőbb folyó év július hó 1-ig *Gróf Zichy Ráfáel ur központi irodájába Zichyfalva, up. Sárszentmihály* intézendők
 (7. II. 1.)

Gróf Zichy Ráfáel

uradalmainak központi irodája.

Árverési hirdetmény. 36844/1910. sz. — A besztérczebányai m. kir. erdőigazgatósághoz tartozó s alant részletezett *vadászterületeknek* bérbeadása érdekében folyó évi *július hó 5-én d. e. 10 órakor* Besztérczebányán a m. kir. erdőigazgatóság tanácsstermében írásbeli zárt ajánlati versenytárgyalás fog tartatni.

Erdő- gondnokság	A vadászterület				Haszonbértartam	Jegyzet
	törzs- könyvi száma	kiterje- dése k. hold	vadállománya	évi ha- szonbére mint ki- kiáltási ár korona		
Erdőbádony	III/A.	1987	Őz, vaddisznó, apróvad	400	(Augusztus) 1910. VIII. 1—1920. VII. 31.	
"	III/B.	2488	" " "	500	" " " " "	
Benesháza	XX/A. 1.	7615·1	" " "	800	1911. I. 1—1920. XII. 31.	
"	XX/B.	8879·6	Fővad, medve, őz, vad- disznó s apróvad	3500 ¹⁾ 4000 ²⁾ 4500 ³⁾	1911. I. 1—1925. XII. 31.	¹⁾ az első 5 éves időszakra ²⁾ a 2-ik 5 " " ³⁾ a 3-ik 5 " "
Mihálytelek	XXI.	3119·6	Őz, vaddisznó, apróvad	500	1910. VII. 1—1920. VI. 30.	
Kisgaram— Szikla	XXIX.	6111·5	Fővad, őz, vaddisznó, apróvad	600 ¹⁾ 800 ²⁾ 1200 ³⁾	1910. VII. 1—1925. VI. 30.	

Az árverésen részvehet minden önrendelkezési joggal bíró magyar honpolgár, külföldiek és az állami tisztviselők azonban ki vannak zárva. Amennyiben egyes bérbevenni szándékozók nemcsak egy, de több vadászterületet óhajtanának bérbevenni, szabályszerűen felszerelendő írásbeli zárt ajánlataik minden egyes vadászterületre külön-külön adandók be.

Bővebb felvilágosítás a m. kir. földmivelésügyi miniszterium VII. A. 2. (vadászati) osztályában s a beszercezbányai m. kir. erdőigazgatóságnál kapható.

Budapest, 1910. évi május hó 21-én.

(9)

M. kir. földmivelésügyi miniszter.

Szükségem volna nagyobb mennyiségű 1 vagy 2 m hosszú, 18—35 mm átmérőjű rönkökben, csomómentes, egészséges *barkóca-, jávor-, vadvörte-, hárs- és bükkfára* — esetleg deszkákban. Ajánlatok legolcsóbb árak megjelölésével „Kőbánya 329” jellegével *Fodor Lipót hirdetési irodájába*, Budapest, VI., Cengery-utca 45. kéretnek.

(6. II. 1.)

Nagyméltóságu gróf Tisza István ur nagykovácsii birtokának jövő évi július 1-től megüresedendő **erdőtiszti** állására pályázat hirdettetik. Ezen állás helyettesi minőségben már f. évi július 1 én betöltendő.

Megkívántatik főiskolai végzettség és erdőtiszti oklevél.

Bővebb felvilágosítást ad:

(8)

Uradalmi Erdőgondnokság

Nagykovács, Pest m.

Faarverési hirdetmény. 3772/1909. sz. — Ujegyház község 1910. évi június hó 28-án d. e. 10 órakor a községi irodában tartandó zárt ajánlatokkal egybekötött nyilvános árverésen eladja az „Aberwald” nevű erdejének az 1908. évi 40.058. számú F. M. rendelettel kihasználásra engedélyezett 138'8 kat. holdnyi rendkívüli vágásterületén tövön álló 3970 darab tölgyfából álló 2230 m³ haszon- és 7727 m³ tűzifára becsült fatömegét.

Kikiáltási ár 59841 korona, azaz ötvenkilenczezernyolcszáz-negyvenegy korona.

Bánatpénz a kikiáltási ár 10⁰/₀-a.

Utóajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Az írásbeli zárt ajánlatokhoz a kiírt bánatpénz csatolandó.

Az árverési feltételek alólirott hivatalában, valamint az ujegyházi m. kir. járási erdőgondnokságnál megtekinthetők.

Megjegyeztetik, hogy a nagyszebeniszentágotai h. é. vasuti vonal jelen év őszén a forgalomnak átadatik és hogy a faanyag a 2¹/₂ km távolságra fekvő erdőből jó uton az ujegyházi állomáshoz könnyen elszállítható.

Ujegyház, 1910. év június hó 2-án.

(10)

Putkovszki s. k.
jár. főszolgabíró.

Nagyobb mennyiségű **luczfenyőmagot** keresek megvételre; szíves ajánlatokat az ár és mennyiség megjelölésével „Erdő” jellegére a kiadóhivatalba kérek. (11. II. 1.)

Gróf Ballestrem-féle csaczai erdőgondnokságnál első szeptemberre egy **erdészi állás** fog megüresedni. Kezdőfizetés 1400 K, szabad szolgálati lakás és illetményfa. Jelentkezhetnek az erdőőri szakvizsgával bíró egyének bizonyítványmásolataik beküldése mellett, melyek vissza nem küldetnek. Kivántatik a német nyelvnek szóban és írásban, a tótnak pedig szóban való bírása. (12. II. 1.)

Gróf Ballestrem-féle csaczai erdőgondnokság azonnali belépésre **felmérési segédet** keres. Pályázónak valamennyi felmérési munkálatokban jártasnak kell lennie és a tót nyelvet birnia. Bizonyítványok másolatban nyújtandók be, melyek vissza nem küldetnek. Havi fizetés 120 K, felmérési napokon 2 K napidíj is. A német nyelvnek szóban és írásban való bírása kivántatik. (13. II. 1.)

Árverési hirdetés. 1674/1910. szám. — Alsópián község (Szeben vm., szászsebesi járás) irodájában folyó évi július hó 15-én d. u. 2 órakor nyilvános árverésen eladatik a „Coastele Varaticului” nevű erdőrészben 697 kat. hold területen található famennyiség (174 m³ haszonfa és 3748 m³ tűzifa).

Kikiáltási ár 9869 korona.

Bánatpénz 986 korona.

Utánajánlatok nem fogadtatnak el. Írásbeli zárt ajánlatokhoz a bánatpénzen kívül még ajánlattevőnek azon nyilatkozata csatolandó, hogy az árverési feltételeknek magát aláveti.

A becslés és eladási feltételek Alsópián község irodájában és a szászsebesi m. kir. erdőgondnokságnál betekintheők.

Szászsebes, 1910. év június hó 3-án.

(14)

A járási főszolgabíró.

Árverési hirdetmény. 36893/1910/VII/A/2. szám. — A tótsóvári m. kir. erdőhivatalnak alárendelt diósgyőri uradalomhoz tartozó Bábonyi erdő, Pereczes, Lyukó elnevezésű 3130·5 kat. hold kiterjedésű XVII. törzskönyvi számmal jelölt vadászterületnek bérbeadása érdekében a diósgyőri m. kir. erdőgondnokság hivatalos helyiségében folyó évi június hó 27-én d. e. 10 órakor szóbeli versenytárgyalás fog tartatni.

Kikiáltási ár mint évi haszonbér 300 korona.

Haszonbértartam 10 év, folyó év június hó 1-től kezdődőleg.

Ezen árverésen részt vehet minden önrendelkezési joggal bíró magyar honpolgár; kincstári és állami tisztviselők ki vannak zárva.

Bővebb felvilágosítások a m. kir. földmivelésügyi miniszterium VII/A—2. ügyosztályában, továbbá a tótsóvári m. kir. erdőhivatalnál és a diósgyőri m. kir. erdőgondnokságnál szerezhetők.

Budapest, 1910. évi június hóban.

(15)

M. kir. földmivelésügyi miniszter.

Kincstári vadászterület bérbeadása. 36876/1910/VII/A/2.sz. Az orsovai m. kir. erdőhivatal kerületéhez tartozó dalbosczi m. kir. erdőgondnokságban fekvő Ponyászka nevű 7748 kat. holdas vadászterületnek az 1910. évi július hó 1-ső napjától számítandó 15 (tizenöt) egymásután következő évre leendő bérbeadása érdekében az orsovai m. kir. erdőhivatalnál f. évi június hó 27-én délelőtt 10 órakor írásbeli zárt ajánlati versenytárgyalás fog tartatni.

Kikiáltási ár az 1910 július 1-től, 1915 június 30-ig terjedő első öt éves időszakra 400 K

az 1915 július 1-től, 1920 június 30-ig terjedő II-ik öt éves időszakra --- --- --- --- --- 600 K

az 1920 július 1-től, 1925 június 30-ig terjedő III-ik öt éves időszakra... --- --- --- --- --- 1000 K

Bánatpénz 100 korona.

A terület vadállománya: őz, vadsertés, vadmacska, róka és kevés apróvad.

Váltóvad: Szarvas.

Ezen árverésen részt vehet minden önrendelkezési joggal bíró magyar honpolgár, társulatok azonban, valamint kincstári és állami tisztviselők ki vannak zárva.

Bővebb felvilágosítások a földmivelésügyi miniszterium VII/3. ügyosztályában, továbbá az orsovai erdőhivatalnál szerezhetők.

Budapest, 1910. évi június hó 6-án.

(16)

M. kir. földmivelésügyi miniszter.

Árverési hirdetmény. 7778/1910. sz. — Kassa szab. kir. város 1910. évi június hó 25-én d. e. 10 órakor megtartandó írásbeli zárt versenytárgyalás útján eladja a következő jegenyefenyő fakészletet:

a) a polomai fenyves üzemosztály 28—31. osztágaiban rendes előhasználatképen kijelölt és kijelölendő mintegy 1000—1500 tm^3 fatömeget;

b) a felsőtőkési fenyves üzemosztály 1910—1911. évi főhasználati vágásterületén esedékes, kijelölt és részben ezután kijelölendő, mintegy 1800 tm^3 fatömeget;

c) utóbbi üzemosztály 11—12. sz. osztágaiban előhasználatként kihasználható, kijelölt és részben ezután kijelölendő 700 tm^3 fatömeget.

A b) és c) alatt kitüntetett fatömegeből 2000 tm^3 Kassahámor vasuti állomáson vasuti kocsiba rakva is értékesíttetik, ha ezen értékesítési mód Kassa szab. kir. városra nézve előnyösebb.

Tövön az erdön a b) és c) alatti fatömeg csak együttesen értékesíttetik.

Kikiáltási ár:

Az a) alatti fatömegnél tm^3 -ként tövön az erdön 6 K 50 f.

A b) és c) alatti fatömegnél tm^3 -ként tövön az erdön 5 K.

A *b)* és *c)* alatti fatömegnél Kassahámoreban vasuti kocsikba rakva tm^3 -ként 13 K.

Bánatpénz:

Az *a)* alatti fatömegre 400 K.

A *b)* és *c)* alatti fatömegre, mely tövön az erdőn csak együtt kerül értékesítés alá, 600 K.

Utóbbiból 2000 tm^3 -nek a kassahámorei vasuti állomáson való értékesítése 1600 K.

Az árverési jegyzőkönyv 3. pontja értelmében kiállított írásbeli ajánlatok az 1910. évi június hó 25-én d. e. 10 óráig adandók át Kassa szab. kir. város polgármesterének. Amennyiben postán küldetnek, maga az ajánlat egy külön lezárt és lepecsételt belső borítékba helyezendő, melyre a következő czimzés teendő:

Ajánlat

a polomai (felsőtőkési) jegenyefenyő fatömeg értékesítéséhez.

Elkésve vagy táviratilag érkezett ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Ajánlatok az *a)* csoportra külön, a *b)* és *c)* csoportra külön, de az összes csoportokra együtt is beadhatók.

Az árverési feltételek, ugyszintén az értékesítés alapját képező szerződési feltételek és az ajánlati minták a városi erdőhivatalnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők, kívánatra postán is megküldetnek.

Az értékesítendő állabokat érdeklődőknek Kassa város csermely-völgyi és kassabélai főerdővéde mutatja meg.

Kassa, 1910. évi június hó 8-iki tanácsülésből.

(17)

A polgármester.

Árverési hirdetmény. 1063/1910. szám. — Alólirottak ezennel közhirre teszsük, hogy a görgényszentimrei volt urbéres közbirtokosság tulajdonát képező, görgényszentimrei határon Mocsár dülőben a vármegyei uttesttől 100—200 *m* távolságra fekvő legelőterületen levő 266 drb. koros tölgyfa nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek el fog adatni Görgényszentimre községházánál, 1910 június hó 27-én d. e. 9 órakor.

A fatömeg becsértéke hivatalosan 9000, azaz kilenczezer koronában állapittatott meg, s ezen összeg kikiáltási ár.

Árverezni szándékozó a kikiáltási árnak megfelelő 10% bánatpénzt köteles készpénzben letenni az árverést vezető elnök kezéhez.

Árverési vevő köteles a fákat levágni s a legelőterületet kitakarítani, s tisztán számbaadni 1910. évi december hó 30-ig, miért is ennek biztosítékául köteles a vételáron felül 200 koronát az elnök kezéhez letenni.

Árverési vevő köteles a vételárt felerészben az árverés napján és felerészben a levágandó fák elszállítása előtt lefizetni.

Köteles a vevő a kikiáltási áron felül az árverezéssel felmerülő elnöki költségeket, szerződési és bélyegköltségeket hordozni.

A faanyag a kikiáltási áron alól eladatni nem fog, a birtokosság a fák milyenségeért és minőségeért nem szavatol; utóajánlatok *nem*, zárt ajánlatok elfogadtatnak.

A fiatal, meg nem számozott tölgyfák meghagyandók és megkimérendők.

Egyéb más feltételek mindennap a körjegyzői irodában meg tudhatók.

Görgényszentimre, 1910. évi május hó 26-án.

Eördögh János
körjegyző.

(19)

Sára Látyis Sándor
elnök.

Pályázat. 243/1910. sz. — Alólirott uradalom pályázatot hirdet egy nyugdijképes kerületi erdőőri állásra.

Javadalmazás:

Készpénzfizetés 600 K, lakás vagy lakbér 120 K, 2 darab szarvasmarha és darab sertés legeltetési joga.

Az erdőőri szakvizsga letételét igazoló bizonyítvánnyal, keresztlevéllel, orvosi és erkölcsi bizonyítvánnyal felszerelt kérvények f. hó 20-ig alólirott hivatalhoz czimzendők. A román nyelv bírása megkívántatik. Az állás azonnal elfoglalható.

Belényes, 1910. évi június hó 10-én.

(18)

Püspökségi uradalmi erdőhivatal.

Faarverési hirdetmény. 1865/1910. sz. — Holczmány község (Szeben vármegye) folyó év július hó 4-én d. e. 10 órakor a község irodájában zárt ajánlatokkal egybekötött nyilvános árverésen eladja:

1. A „Knechtenwald“ nevű erdejének az 1910. évi 15055/I/A/2.

számu F. M. rendelettel kihasználásra engedélyezett 3·9 kat. holdnyi vágásterületen tövön álló mintegy 120 darab tölgyfának 194·0 m^3 haszon- és 97·0 m^3 tűzifára becsült fatömegét;

2. az „Erbsenberg“ nevű erdőrészben folyó számmal ellátott 300 darab tölgyfának 197·0 m^3 haszon- és 187·0 m^3 tűzifára becsült fatömegét és

3. az 1910/1911. évi vágásból 600 darab kijelölt tölgyfának 304·0 m^3 haszon- és 212 m^3 tűzifára becsült fatömegét.

Kikiáltási ár ad 1. 4947 korona

ad 2. 3633 „

ad 3. 5684 „

összesen: 14264 korona, azaz tizennégyezerkettőszázhatvannégy korona.

Bánatpénz a kikiáltási ár 10⁰/o-a.

Utóajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Az írásbeli zárt ajánlatokhoz a kiirt bánatpénz csatolandó.

Az 1—3. tétel alatt kimutatott fatömegre külön-külön ajánlat is tehető.

Ujegyház, 1910. évi június hó 10-én.

(20)

Putkovszky
járási főszolgabíró.

Pályázati hirdetemény. 6622/1910. tan. sz. — Rózsahegy r. tan. városnál a megüresedett vlkolineczi erdőőri állásra pályázat nyitattik.

Javadalmazás: Havi utólagos részletekben fizetendő 720 K (hétszázhusz) évi bér, természetbeni lakás a vlkolineczi erdőőri lakban, szabadfűtés 2 (kettő) drb. szarvasmarha szabad legeltetése és évenként egy rend egyenruha.

Azon esetben, ha az erdőőri nyugdíjintézmény a városnál létesíttetnék, a kinevezendő erdőőr abba köteles leendő belépni.

A sajátkezüleg irandó és Rózsahegy város polgármesteréhez folyó évi július hó 15-éig benyújtandó pályázati kérvénynek keltekei az erdőtörvény 37. §-ában megszabott minősítés, a magyar és tót nyelvekben való jártasság és testi épséget igazoló hatósági orvosi bizonyítvány.

Az állás folyó évi augusztus hó 15-én elfoglalandó.

Rózsahegy, 1910. évi június hó 10-én.

(21)

Polgármesteri hivatal.

Az „Erdészeti Lapok“ 1910. évi XII. füzetének tartalma:

	Oldal
<i>Téglás Gábor</i> : A történelmi jelentőségű fák mellett terjesszük ki gond- ja'inkat nemzeti nagyságunk más emlékeire 's!	483
<i>Biró János</i> : Legelőmester-tanfolyam a Székelyföldön	492
HIVATALOS KÖZLEMÉNYEK: Felhívás az államerdészeti tisztviselők gyermekének nevelését segélyző alaptól az 1910/11. tanévben kiosztható segélyek ügyében	503
KÜLÖNFÉLÉK: Cséti Ottó mellszobra. — Besztercebánya város erdő- tisztje érdekében. — Az erdészeti főiskolát bezárták. — Fakülkeres- kedelmi forgalmunk. (<i>Fr. L.</i>) — A József főherczeg kísérleti telep. (<i>H. Gabnay F.</i>) — A II. nemzetközi vadászati kongresszus. — Az entomológusok első nemzetközi kongresszusa. — A finn fa- termelés 1885-től 1908-ig. (<i>Fr. L.</i>) — Erdősítési kísérletek Angliá- ban. (<i>Fr. L.</i>)	507
Változások és kitüntetések az erdészeti szolgálat köréből	511
ERDÉSZETI RENDELETEK TÁRA. Kőrrendelet a tényleges katonai szolgálati idő igazolása tárgyában	512
Az Országos Erdészeti Egyesület pénztáránál teljesített befizetések 1910 május havában	513
HIRDETÉSEK	I—X

